

RAPORT
z działalności edukacyjnej
LASÓW PAŃSTWOWYCH
w 2007 roku

Warszawa 2008

Raport opracowano na podstawie sprawozdań
z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych,
Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych,
Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie
i Leśnego Banku Genów Kostrzyca.

Autor opracowania:
Tadeusz Chrzanowski
członek Zespołu ds. wspomagania merytorycznego
w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa
w Lasach Państwowych

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku:
SAR „POMORZE” – Bydgoszcz

Nakład: 700 egz.

ISBN 978-83-88245-61-9

**Państwowe
Gospodarstwo Leśne
LASY PAŃSTWOWE
Dyrekcja Generalna
Lasów Państwowych
w Warszawie**

RAPORT
z działalności edukacyjnej
LASÓW PAŃSTWOWYCH
w 2007 roku

Warszawa 2008

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	5
II. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LASÓW PAŃSTWOWYCH W 2007 ROKU	6
1. Obiekty edukacji leśnej	6
2. Formy edukacji leśnej	6
3. Współpraca w edukacji	9
4. Pracownicy Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa	10
5. Nadleśnictwo edukacyjne roku 2007	11
6. Inne jednostki Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa	12
6.1. Regionalna dyrekcja Lasów Państwowych	12
6.2. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych	12
6.3. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	13
6.4. Leśny Bank Genów Kostrzyca	13
III. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LEŚNYCH KOMPLEKSÓW PROMOCYJNYCH (LKP)	14
1. Obiekty edukacji w Leśnych Kompleksach Promocyjnych	14
2. Formy edukacji w Leśnych Kompleksach Promocyjnych	14
3. Współpraca i kadra Leśnych Kompleksów Promocyjnych w edukacji leśnej społeczeństwa	15
IV. FINANSOWANIE EDUKACJI LEŚNEJ	17
1. Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa	17
2. Wydatki Leśnych Kompleksów Promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa	17
V. PODSUMOWANIE	19
TABELE DANYCH	21
ADRESY DYREKCJI LASÓW PAŃSTWOWYCH	39

I. WSTĘP

Edukacją nazywamy proces nauczania i wychowania, czyli świadome oddziaływanie na człowieka w celu kształtowania jego świadomości. Jak pisze profesor Andrzej Grzywacz (2000): "Jeżeli celem edukacji jest kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa (dzieci, młodzieży i dorosłych), to możemy mówić o edukacji ekologicznej. Gdy w procesie psychologiczno-pedagogicznym zajmujemy się wybranymi elementami środowiska, jakimi są ekosystemy leśne, to możemy mówić o edukacji leśnej. Edukacja leśna, nazywana również przyrodniczo-leśną, jest składową szeroko rozumianej edukacji ekologicznej."

Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych obecnie przez Lasy Państwowe. Zadanie to wynika z przyjętych w 1997 r. przez polski Rząd założeń "Polityki Leśnej Państwa" oraz "Kierunków rozwoju edukacji leśnej społeczeństwa..." wprowadzonych do praktyki Zarządzeniem nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 maja 2003 roku.

Edukacja leśna społeczeństwa prowadzona przez Lasy Państwowe ma na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z darów lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników.

Wspomniane zarządzenie nr 57 wprowadziło do praktyki zawodowej, począwszy od 2004 r., dokument zatytułowany "Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie". Nadaje on działalności edukacyjnej charakter planowy i zobowiązuje jednostki organizacyjne Lasów Państwowych do corocznej sprawozdawczości będącej źródłem danych do niniejszego raportu. Raport wykonano na podstawie sprawozdań za 2007 rok sporządzonych w 17 regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych (zawierających dane z 431 nadleśnictw, 19 leśnych kompleksów promocyjnych i 17 biur RDLP), Centrum Informacyjnym Lasów Państwowych, Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie i Leśnym Banku Genów Kostrzyca.

Niniejszy "Raport" jest czwartym tego typu opracowaniem, pierwsze wykonano za 2004 rok. Zawartość merytoryczna kolejnych edycji Raportu jest stopniowo wzbogacana, dotyczy to przede wszystkim oddzielnej oceny działalności edukacyjnej Leśnych Kompleksów Promocyjnych i zestawienia wydatków Lasów Państwowych na edukację społeczeństwa.

Raport nie jest rankingiem, czy klasyfikacją jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych. Jego celem jest pokazanie skali przedsięwzięcia, bogatej i różnorodnej infrastruktury edukacyjnej, sporych nakładów finansowych, a przede wszystkim starań, trudu i wysiłku podejmowanych przez kadry Lasów Państwowych na rzecz udostępnienia lasów i edukacji polskiego społeczeństwa.

II. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LASÓW PAŃSTWOWYCH W 2007 ROKU

1. Obiekty edukacji leśnej

Las Państwowe w edukacji leśnej społeczeństwa wykorzystywały w 2007 r. ponad 4,5 tys. różnorodnych obiektów (tabela 1 na końcu opracowania). Są to ośrodki edukacji przyrodniczo-leśnej (40 obiektów), wybudowane od podstaw w ostatnich kilkunastu latach, bądź – częściej – wyremontowane i adaptowane na potrzeby edukacji dawne osady leśne, w całości lub wybrane pomieszczenia. Jest to również 235 izb edukacji leśnej, które funkcjonują zarówno jako pojedyncze pomieszczenia w siedzibie nadleśnictwa, leśnictwa, bądź dawnego budynku gospodarczego, jak i osobne, wolno stojące obiekty. Dużą popularnością cieszą się wiaty edukacyjne. Jest ich 458 i w ciągu ostatnich dwóch lat ich liczba uległa podwojeniu. Są to obiekty budowane na wolnym powietrzu, drewniane, z ławkami i stołami, zadaszone, przystosowane do prowadzenia zajęć zazwyczaj z jedną klasą szkolną. Wiaty edukacyjne są wykorzystywane również w turystyce.

Obiektem najchętniej odwiedzanym przez odbiorców edukacji przyrodniczej są leśne ścieżki edukacyjne, zwane też dydaktycznymi lub poznawczymi. Są to trasy o długości przeważnie 2-4 km, wiodące przez tereny leśne, z kilkoma czasem kilkunastoma przystankami tematycznymi, o bardzo różnorodnym zagospodarowaniu. Ścieżki edukacyjne w Lasach Państwowych tworzone są na większą skalę od 1994 r., kiedy to powołano pierwsze Leśne Kompleksy Promocyjne. Obecnie, praktycznie wszystkie nadleśnictwa Lasów Państwowych mają jedną, niekiedy więcej tras dydaktycznych. Na koniec 2007 r. wykazano w sprawozdaniach ogółem 833 ścieżki przypadające na 431 nadleśnictw. Największe ich zagęszczenie występuje na terenie regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi, Krośnie i Gdańsku (tabela 2).

W działalności edukacyjnej nadleśnictw często wykorzystywane są obiekty bezpośrednio związane z gospodarką leśną, w tym 357 szkółek leśnych, 481 wybranych drzewostanów np. nasiennych, zachowawczych, bądź szczególnie interesujących ze względu na bogactwo przyrodnicze. Ważne funkcje edukacyjne pełnią również obiekty niezwiązane z gospodarką leśną, a już z samej swej istoty posiadające walory dydaktyczne, jak rezerваты przyrody (ponad 700 obiektów) oraz dobra kultury i tradycji regionu (ponad 300 obiektów) rozsianych na terenach leśnych całej Polski.

2. Formy edukacji leśnej i frekwencja

W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych znajduje zastosowanie wiele form: lekcje (zajęcia) terenowe,

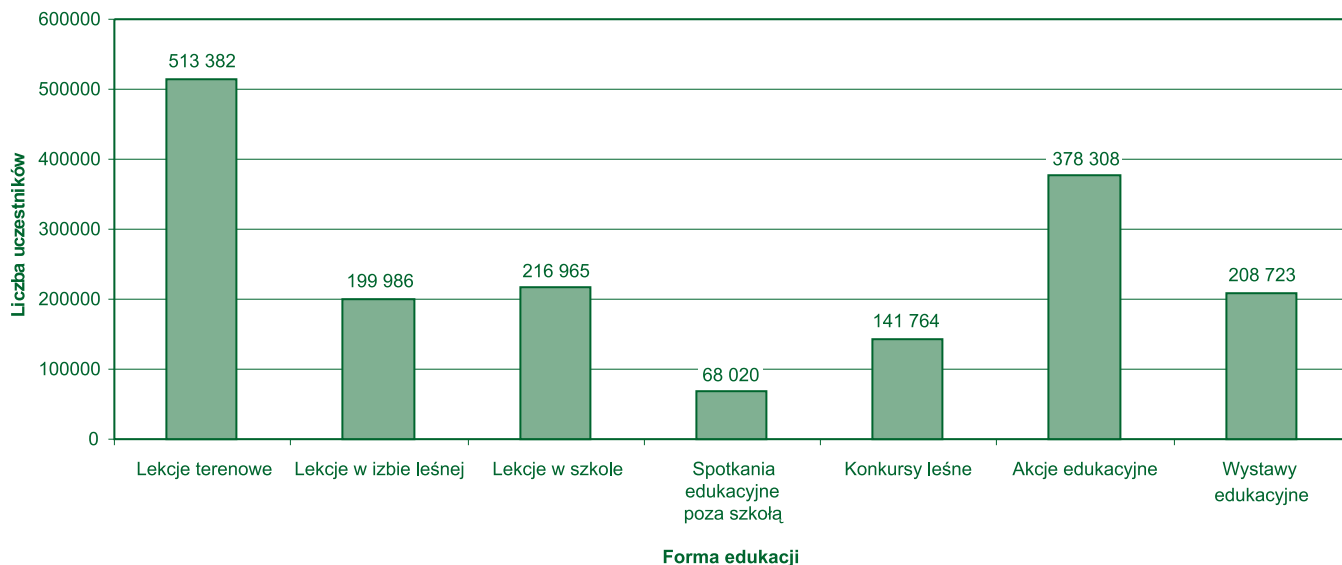
zajęcia w izbie leśnej, lekcje w szkole, konkursy, akcje edukacyjne, wystawy (wykres 1). Imponująco przedstawia się liczba ogólna uczestników wszystkich form edukacji leśnej. W 2007 r. przekroczyła ona 1,7 mln, w tym najwięcej było dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych (w wieku 7-12 lat) i gimnazjalistów (13-15 lat), co graficznie pokazano na wykresie 2. Najbardziej popularną formą edukacji leśnej są zajęcia terenowe i wycieczki po lesie z przewodnikiem. W tym przypadku od leśnika-przewodnika wymagana jest nie tylko wiedza merytoryczna, ale również umiejętności pedagogiczne. Lekcje prowadzone są z wykorzystaniem terenowych obiektów edukacyjnych, w tym najczęściej ścieżki dydaktycznej i wybranych powierzchni, takich jak: szkołka leśna, ciekawy drzewostan, czy rezerwat przyrody. W 2007 r. lekcje terenowych i wycieczek z przewodnikiem przeprowadzono w Lasach Państwowych 13,8 tys. i uczestniczyło w nich ponad 513 tys. osób (tabela 3 na końcu opracowania).

Z danych liczbowych wynika, że jedno nadleśnictwo w Polsce przeprowadziło w 2007 r. średnio 32 lekcje terenowe (tabela 4.1). Dane są jednak zróżnicowane regionalnie. Najwięcej takich zajęć odnotowano w nadleśnictwach RDLP w Poznaniu (52), Olsztynie (42) i Szczecinie (41) – patrz wykres 3. Przeciętna frekwencja na zajęciach terenowych wahała się w granicach od 29 do 42 osób.

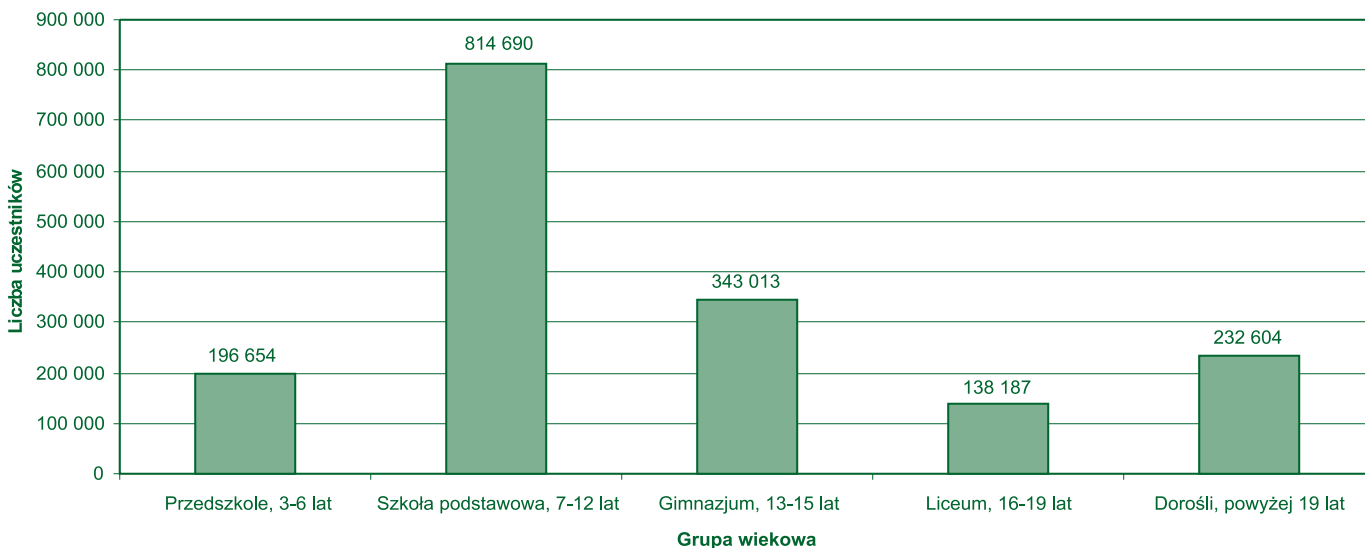
W sprawozdaniach z działalności edukacyjnej nadleśnictw za lata 2006 i 2007 wyróżnia się „lekcje w izbie leśnej”. Ta forma edukacji zyskuje na znaczeniu, gdyż w ostatnich kilku latach obserwowany jest dynamiczny przyrost liczby izb leśnych urządzanych w nadleśnictwach i przystosowanych do prowadzenia zajęć. W 2006 r. funkcjonowało w lasach Państwowych 201 takich obiektów i odbyło się w nich blisko 4,9 tys. lekcji, w których uczestniczyło ogółem ponad 166 tys. osób. Podczas, gdy rok później, w 2007 r. było takich izb już 235 i odbyło się w nich 5,8 tys. zajęć dla blisko 200 tys. osób (tabela 4.1). Najwięcej zajęć w izbach leśnych przeprowadzono w nadleśnictwach RDLP w Katowicach (przeciętnie 46 na jedno nadleśnictwo), Szczecinie (20) i Poznaniu (19) – patrz wykres 4. Dane te w dużej mierze są skorelowane z liczbą istniejących na terenie wymienionych dyrekcji izb leśnych (tabela 2).

Kolejną ważną formą edukacji leśnej są zajęcia prowadzone przez leśników w szkołach. Najczęściej są to lekcje przyrody, środowiska, bądź biologii o tematyce leśnej np. z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu, ochrony przyrody, gospodarowania zasobami leśnymi Polski i świata. Niekiedy, na lekcjach wychowawczych leśnicy mówią o swoim zawodzie i pracy leśniczego. W skali całego kraju,

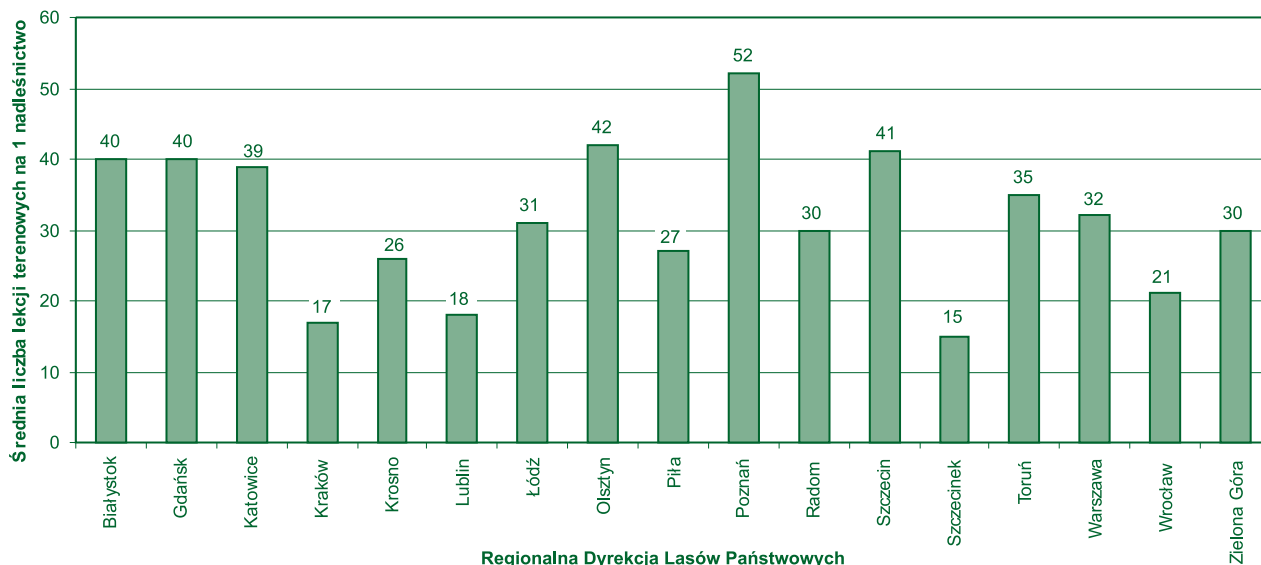
Wykres 1. Formy edukacji w Lasach Państwowych i frekwencja w 2007 roku

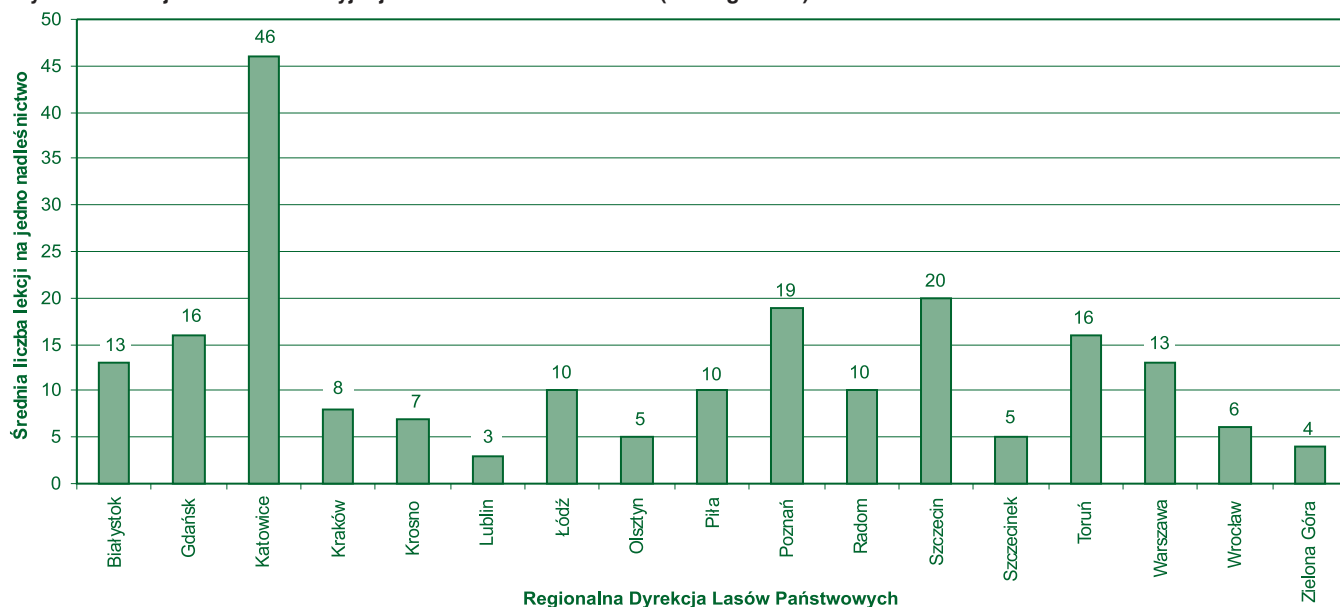
Wykres 2. Uczestnicy edukacji leśnej w Lasach Państwowych wg grup wiekowych w 2007 roku

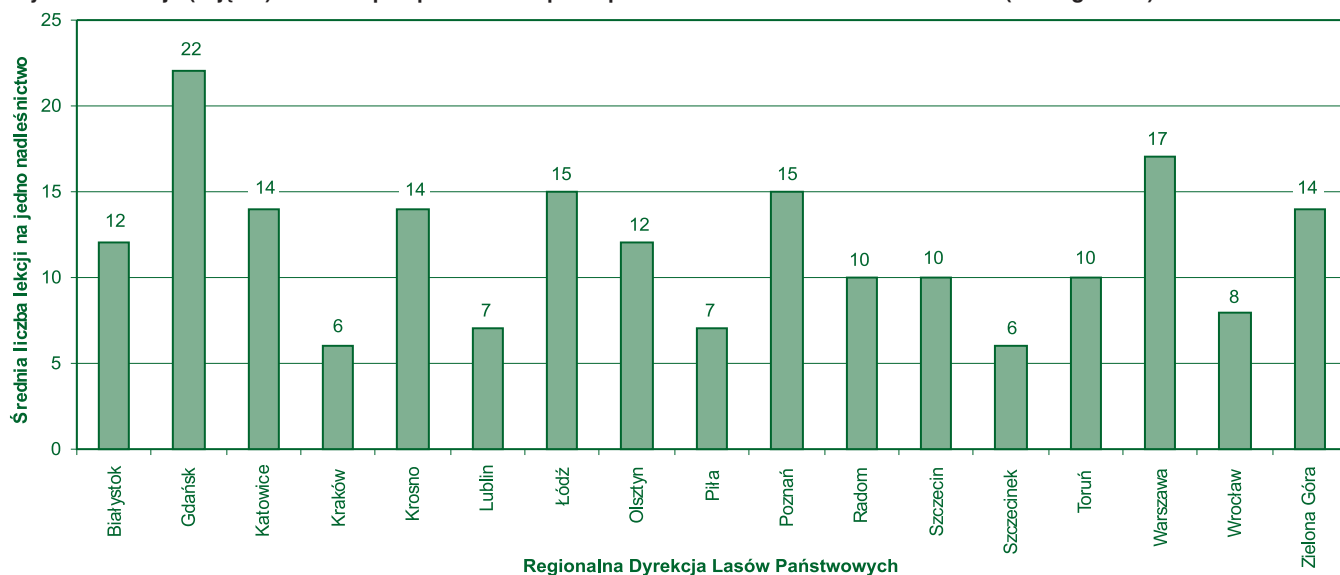
Wykres 3. Lekcje (zajęcia) terenowe w nadleśnictwach w 2007 roku (według RDLP)

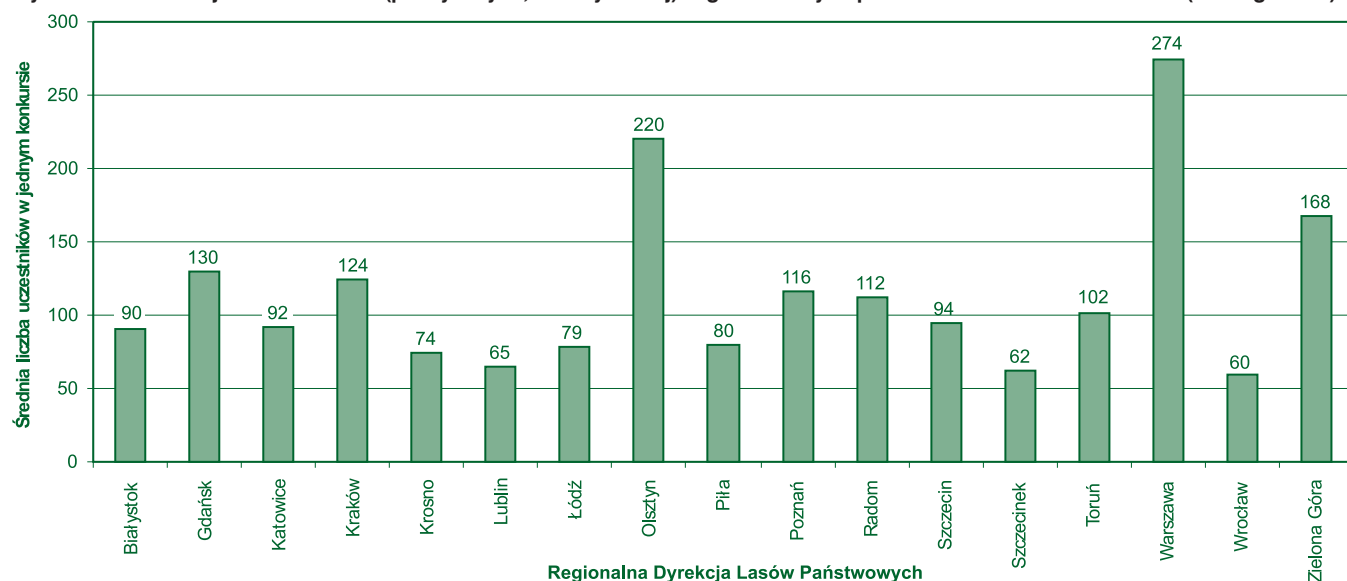
Wykres 4. Lekcje w izbie edukacyjnej nadleśnictwa w 2007 roku (według RDLP)

Wykres 5. Lekcje (zajęcia) w szkole przeprowadzone przez pracowników nadleśnictw w 2007 roku (według RDLP)

Wykres 6. Frekwencja w konkursach (plastycznych, wiedzy leśnej) organizowanych przez nadleśnictwa w 2007 roku (według RDLP)

w 2007 r., leśnicy przeprowadzili w szkołach 4,9 tys. lekcji. Najwięcej w szkołach podstawowych i gimnazjach. Uczestniczyło w nich blisko 217 tys. uczniów. Ta forma edukacji jest najbardziej popularna na terenie RDLP w Gdańsku, Warszawie, Łodzi i Poznaniu (wykres 5). Można jednak zauważyć, że w ciągu ostatniego roku straciła na popularności na rzecz lekcji przeprowadzonych w izbach leśnych istniejących przy nadleśnictwie.

Część wystąpień i prelekcji leśników odbywa się na festynach, imprezach edukacyjnych, jak również na forum samorządowym, na zebraniach wiejskich, na spotkaniach towarzystw i różnych organizacji społecznych. W 2007 r. wykazano 1,9 tys. takich wystąpień, a uczestniczyło w nich łącznie 68 tys. osób (tabela 4.2). Wśród uczestników tej formy edukacji znaczący udział (31,1%) mają osoby dorosłe.

Leśne konkursy plastyczne, fotograficzne, literackie, czy wiedzy przyrodniczo-leśnej cieszą się dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz ich nauczycieli i wychowawców. Dodatkowym magnesem przyciągającym uczestników do tej formy edukacji są nagrody fundowane przez nadleśnictwa lub Fundusze Ochrony Środowiska i innych sponsorów. Są to najczęściej nagrody książkowe, ale czasem również grupowe wyjazdy z leśnikiem na leśną ścieżkę dydaktyczną. W 2007 r. nadleśnictwa przeprowadziły ogółem 1374 konkursów (tabela 4.2), w których udział wzięło blisko 142 tys. osób, głównie uczniów szkół podstawowych (56,9% uczestników). Z danych zawartych w sprawozdaniach wynika, że nadleśnictwa organizowały od dwóch do sześciu konkursów w ciągu roku, przy czym najwięcej ich odbyło się w nadleśnictwach RDLP w Gdańsku, Białymstoku, Katowicach i Krośnie. Największą frekwencją cieszyły się natomiast konkursy organizowane na terenie RDLP w Warszawie, Olsztynie i Zielonej Górze (wykres 6).

Do masowych form edukacji leśnej, czy ogólnie mówiąc – ekologicznej, z ważnymi akcentami wychowawczymi należą różnego rodzaju akcje i imprezy edukacyjne organizowane na terenach leśnych. Wymienić tu można: Dzień Ziemi, Święto Niezapominajki, Sprzątanie Świata (i lasu), Dni Lasu, Święto Drzewa, zimowe dokarmianie zwierząt itp. W 2007 r. nadleśnictwa organizowały, bądź współorganizowały ponad 2,6 tys. takich akcji i imprez, w których uczestniczyło ogółem blisko 380 tys. osób (tabela 4.3). Przeciętnie na jedno nadleśnictwo w kraju przypadało sześć akcji edukacyjnych, chociaż nadleśnictwa RDLP w Gdańsku miały ich średnio po 16, a nadleśnictwa RDLP w Radomiu i Olsztynie – po osiem.

Efektom konkursów plastycznych i fotograficznych organizowanych przez jednostki Lasów Państwowych są niekiedy wystawy nagrodzonych prac. Ponadto, jednostki te również same organizują, bądź wypożyczają wystawy przyrodnicze udostępniane później do zwiedzania społeczeństwu. Ośrodki i izby edukacji leśnej część pomieszczeń przeznaczają na wystawy stałe, np. ekspozycji i fotografii, a część na wystawy czasowe, tematyczne, okolicznościowe. Łącznie w 2007 r. nadleśnictwa zorganizowały 473 wystawy, które odwiedziło blisko 209 tys. osób (tabela 4.3). Najwyższą frekwencję odnotowano na wystawach na terenie RDLP w Szczecinie, Katowicach i Białymstoku.

Pracownicy Lasów Państwowych wielokrotnie angażują się w działalność edukacyjną, którą trudno zaliczyć do powyżej wyliczonych form. Są to np. konsultacje (również w terenie) i udostępnianie materiałów przy pisaniu prac magisterskich i doktorskich, referatów, sprawozdań, raportów. W skali kraju są to setki zdarzeń i kilka tysięcy osób uzyskujących kompetentną informację od leśników. Kolejną formą edukacji zaliczoną w sprawozdaniach do kategorii „Inne” jest obsługa własnych stoisk Lasów Państwowych na imprezach targowych, festynach, dużych wystawach interdyscyplinarnych itp. Trudno w tym przypadku dokładniej ocenić frekwencję i udział grup wiekowych, jak również faktyczne efekty edukacyjne. Imprezy takie odwiedzane są na ogół przez tysiące, a nawet dziesiątki tysięcy osób. Z szacunkowych danych wynika, że w tego typu działaniach edukacyjnych Lasów Państwowych uczestniczyło w 2007 r. ponad 880 tys. osób (tabela 4.3). W liczbie tej znajduje się grupa, co najmniej kilkunastu tysięcy uczestników konkursów organizowanych na stronach internetowych Lasów Państwowych.

3. Współpraca w edukacji

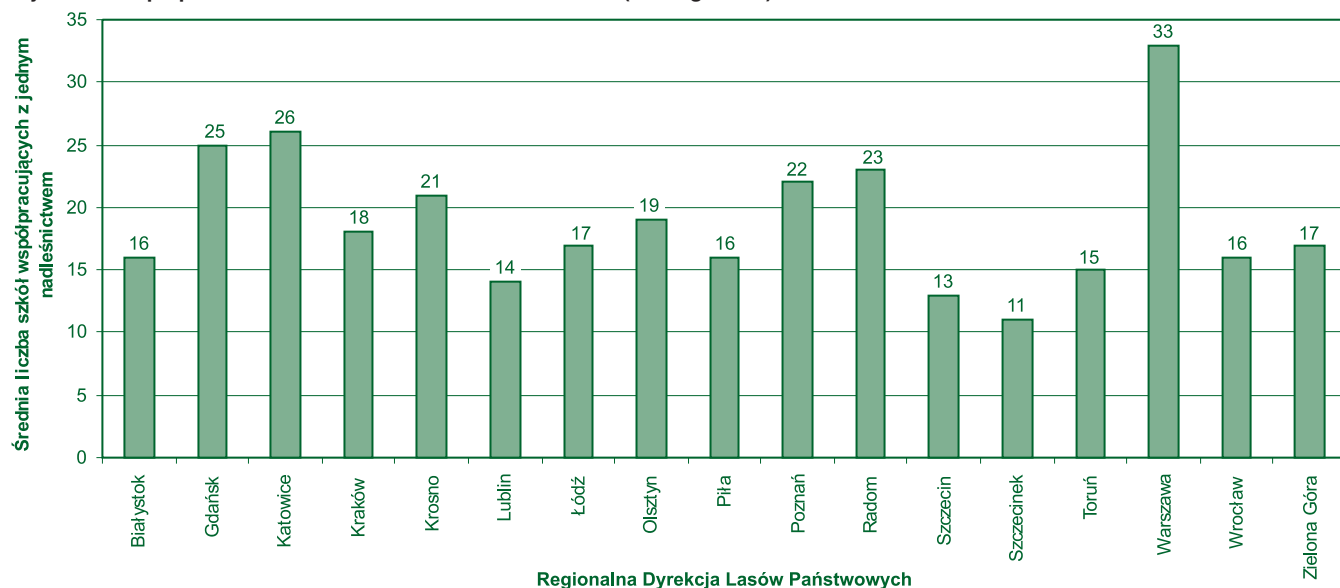
Działalność edukacyjna Lasów Państwowych w dużej mierze opiera się na współpracy z podmiotami, dla których edukacja jest zadaniem statutowym o pierwszorzędym znaczeniu. Są to przede wszystkim szkoły wszystkich poziomów nauczania, ale również ośrodki edukacji ekologicznej, parki narodowe i krajobrazowe, domy kultury i muzea, kościoły, jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe, czy w końcu media: prasa, radio i telewizja.

Szkoły i środowisko nauczycielskie są naturalnym partnerem w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych. Oferta przygotowana przez nadleśnictwa, często przy udziale nauczycieli, trafia tu na podatny grunt i wprost w zapotrzebowanie szkół realizujących edukację formalną, szczególnie w zakresie przedmiotów przyrodniczych. W 2007 r. nadleśnictwa współpracowały w całym kraju z blisko 7,9 tys. szkół, podejmując ponad 10 tys. wspólnych przedsięwzięć (konkursów, wycieczek do lasu, sprzątanias lasu, sadzenia drzewek itp.). Statystycznie, każde nadleśnictwo w kraju współpracowało z 18 szkołami (tabela 5.1), przy czym najwięcej szkół dociera do nadleśnictw zlokalizowanych przy dużych aglomeracjach miejskich: Warszawy – 33 szkoły na jedno nadleśnictwo, Katowic – 26 i Gdańska – 25 szkół (wykres 7).

Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach (tabela 5.1 i 5.2) wynika, że zdecydowana większość nadleśnictw współpracuje z ośrodkami edukacji ekologicznej, parkami krajobrazowymi i narodowymi. W tym przypadku mamy często do czynienia z sytuacją, kiedy kilka nadleśnictw współpracuje z tym samym podmiotem, co w praktyce przyczynia się do zwielokrotnienia efektu edukacyjnego. Sytuacja ta dotyczy również współpracy z organizacjami pozarządowymi o profilu ekologicznym, do których zalicza się m.in. Komitet Ochrony Orłów, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Towarzystwo Przyjaciół Lasu, czy Klub Przyrodników.

Duże znaczenie w popularyzacji działalności edukacyjnej Lasów Państwowych mają media: prasa, radio

Wykres 7. Współpraca nadleśnictw ze szkołami w 2007 roku (według RDLP)

i telewizja. „Wspólne przedsięwzięcia” z mediami to przede wszystkim komunikaty i artykuły prasowe oraz programy radiowe i telewizyjne, w tym np. programy cykliczne „L – jak las” TVP3 w Gdańsku i RDLP w Gdańsku, albo „Magazyn Leśny Kujaw i Pomorza” realizowany przez TVP3 w Bydgoszczy i RDLP w Toruniu.

Leśnicy współpracują z kościołami. Najczęściej są to informacje i komunikaty podawane przez duchowieństwo – księża, siostry zakonne, katechetów – o zagrożeniach pożarowych lasów, w tym o szkodliwości wypalania traw, ale również są to spotkania z leśnikami przy okazji pozyskiwania stroiszu, czy świątecznej choinki. Utrwaloną tradycją jest uczestnictwo osób duchownych w leśnych uroczystościach rocznicowych i poświęceniu nowych obiektów.

Lasy Państwowe znajdują partnerów do działań edukacyjnych w lokalnym samorządzie. W 2007 r. nadleśnictwa wykazały aż 959 jednostek samorządowych współpracujących z leśnikami w edukacji ekologicznej społeczeństwa. Wspólne cele łączą leśników również z jednostkami Straży Pożarnej. Praktycznie każde nadleśnictwo w kraju podejmuje wspólne działania edukacyjne i wychowawcze ze strażakami Państwowej bądź Ochotniczej Straży Pożarnej.

4. Pracownicy Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa

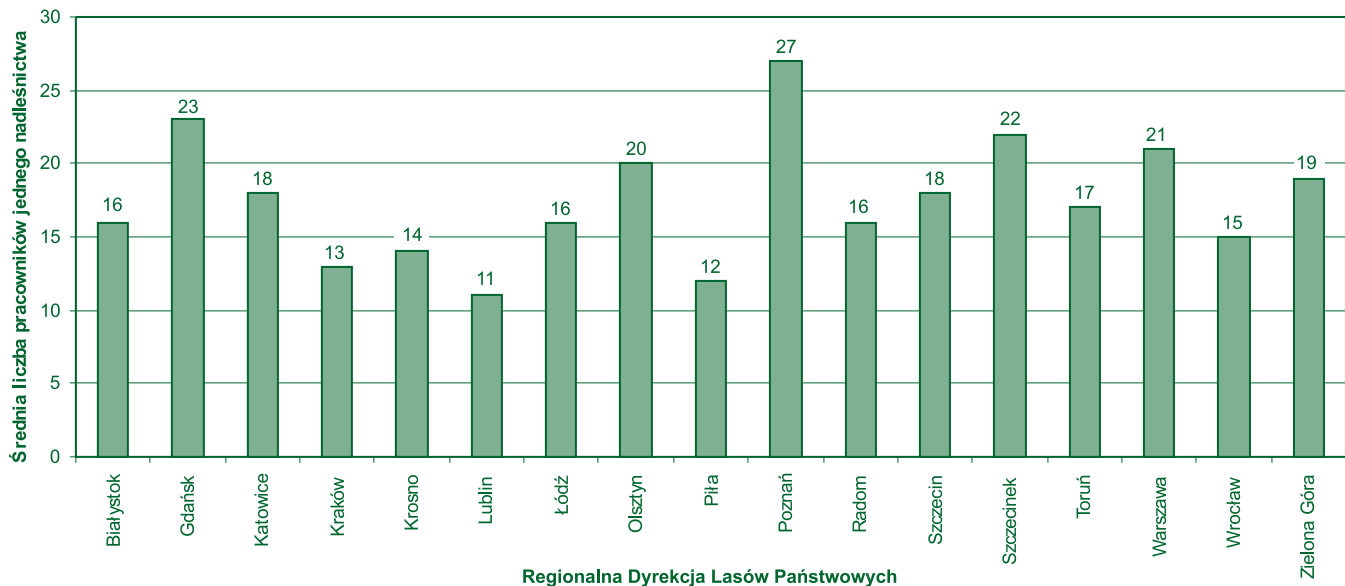
Dobrze widoczna obecność Lasów Państwowych w nieformalnej edukacji przyrodniczej społeczeństwa jest możliwa dzięki powszechnemu zaangażowaniu leśników w tę działalność. W 2007 roku 7 565 leśników poświęciło część czasu swojej pracy na edukację osób zainteresowanych lasem i leśnictwem, czy to na terenie nadleśnictwa, na zaproszenie w szkołach, urzędach czy innych miejscach (patrz tabela poniżej). Na uwagę zasługuje dynamiczna tendencja wzrostowa, gdy chodzi o włączanie się pracowników nadleśnictw w działania edukacyjne. W 2005 r. uczestniczyło w nich 4829 pracowników, w 2006 – 6732, a w 2007 r. już 7565.

Zdecydowana większość leśników prowadzi zajęcia edukacyjne tylko sporadycznie, kilka – kilkanaście razy w roku. Dzięki jednak tak powszechnemu zaangażowaniu, zapotrzebowanie społeczne na edukację leśną można w dużym stopniu spełnić. Leśnicy zatrudnieni w ośrodkach edukacji przyrodniczo-leśnej, głównie na terenie Leśnych Kompleksów Promocyjnych, na edukację poświęcają więcej czasu pracy. Łącznie, w 2007 r. było to 51 osób i w 31 przypadkach edukacja zajmowa-

Tabela. Pracownicy nadleśnictw Lasów Państwowych angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2007 roku – według stanowisk

Stanowisko	Liczba osób	Udział %
Nadleśniczy	360	4,8
Zastępca nadleśniczego	348	4,6
Inżynier nadzoru	384	5,1
Specjalista, referent	1 055	13,9
Leśniczy, podleśniczy	4 678	61,8
Strażnik leśny	468	6,2
Stażysta	272	3,6
RAZEM	7 565	100,0

Wykres 8. Pracownicy nadleśnictw angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2007 roku (według RDLP)

ła od 50 do 100% czasu pracy, w pozostałych – od 10 do 50%.

Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach (tabela 6) wynika, że najliczniejszą grupą leśnych edukatorów, liczącą łącznie 4 678 osób, są leśniczowie i podleśniczowie, a następnie specjaliści, referenci i pracownicy techniczni nadleśnictw (1 055 osób). Sytuacja ta wynika wprost ze struktury zatrudnienia w Lasach Państwowych, jak również z przyjętej generalnie zasady, że leśniczowie „obsługują”, gdy chodzi o edukację leśną, przynależne terytorialnie do danego leśnictwa szkoły.

Godny uwagi jest fakt dużego zainteresowania i osobistego zaangażowania nadleśniczych, ich zastępców i inżynierów nadzoru w działania edukacyjne nadleśnictw (tabela 6). Z natury rzeczy są to wystąpienia i spotkania sporadyczne i ukierunkowane na grupy „bardziej wymagające”, niemniej świadczy o przykładaniu dużego znaczenia przez kadrę kierowniczą do kontaktów ze społeczeństwem. Aż 360 nadleśniczych (84%) deklaruje osobiste uczestnictwo w działaniach edukacyjnych własnego nadleśnictwa. Przeciętnie 18 pracowników każdego nadleśnictwa w kraju angażuje się w edukację leśną społeczeństwa, przy czym najwyższe dane odnotowano w nadleśnictwach RDLP w Poznaniu – 27, Gdańsku – 23 i Szczecinku – 22 pracowników (wykres 8).

5. Nadleśnictwo edukacyjne roku 2007

Z obliczeń wykonanych w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach z działalności edukacyjnej regionalnych dyrekcji LP wyłania się obraz przeciętnego – pod względem statystycznym – nadleśnictwa edukacyjnego roku 2007. W edukacji leśnej wykorzystywana jest przede wszystkim leśna ścieżka dydaktyczna. Posiada ją już każde nadleśnictwo w kraju, a w ponad czterystu nadleśnictwach funkcjonują dwie ścieżki edukacyjne. Statystycznie biorąc, każde nadleśnictwo posiada już wiatę edu-

cyjną, gdyż jest ich w kraju 458 na 431 istniejących nadleśnictw. Powszechnie wykorzystywane są w celach edukacyjnych obiekty gospodarcze, jak np. szkółki leśne, drzewostany nasienne i zachowawcze. Takie zastosowanie znajdują również obiekty przyrodnicze niezwiązane bezpośrednio z gospodarką leśną, jak rezerwy przyrody, ogrody i parki dendrologiczne. Więcej niż połowa nadleśnictw (235) posiada własną izbę edukacyjną.

W różnych formach edukacji leśnej organizowanych przez jedno nadleśnictwo uczestniczyło w 2007 r. ponad 4 tys. osób. Były to przede wszystkim dzieci i młodzież szkolna w wieku od 7 do 15 lat (67,1%). Uczestnicy edukacji najczęściej korzystali z lekcji terenowych i wycieczek z przewodnikiem (np. z wykorzystaniem leśnej ścieżki dydaktycznej). Dużą frekwencją cieszą się akcje i imprezy edukacyjne organizowane na terenie nadleśnictwa, typu Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Święto Niezapominajki. Statystycznie nadleśnictwo edukacyjne przeprowadziło w 2007 r. 32 lekcje terenowe, w których uczestniczyło łącznie 1,2 tys. osób. Pracownicy nadleśnictwa przeprowadzili 13 lekcji we własnej izbie leśnej dla 464 osób oraz 11 lekcji w szkołach dla 503 uczniów. Ponadto wygłosili cztery prelekcje na forum samorządowym, czy zebraniu wiejskim dla 158 słuchaczy.

Nadleśnictwo przygotowało trzy konkursy leśne (wiedzy przyrodniczej, plastyczne), a w każdym z nich uczestniczyły średnio 103 osoby. Ponadto, było ono organizatorem lub współorganizatorem sześciu akcji i imprez edukacyjnych, jak Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, zimowe dokarmianie zwierząt itp. W jednej takiej akcji uczestniczyły średnio 144 osoby. Statystycznie biorąc, każde nadleśnictwo urządziło przynajmniej jedną wystawę rysunków, obrazów, fotografii, eksponatów itp., którą odwiedziło przeciętnie 441 osób. W innych formach edukacji przyrodniczo-leśnej organizowanych przez nadleśnictwo (np. stoiska na targach i festynach, grzybobranie, konsultacje przy pisaniu prac naukowych) uczestniczyło jeszcze ponad dwa tysiące osób.

W działalności edukacyjnej statystycznie nadleśnictwo współpracowało w 2007 r. z 18 szkołami, z dwoma, rzadziej

z jedną ekologiczną organizacją pozarządową (Komitet Ochrony Orłów, Liga Ochrony Przyrody, Klub Przyrodników, Towarzystwo Przyjaciół Lasu). Co drugie nadleśnictwo współpracowało z parkiem krajobrazowym lub narodowym. W celu promocji wydarzeń edukacyjnych i wiedzy o lesie nadleśnictwo najczęściej utrzymuje kontakty z jedną lub dwiema redakcjami lokalnej prasy, natomiast dwa na każde trzy nadleśnictwa współpracują z rozgłośnią radiową i stacją telewizyjną.

Tak duże spektrum działań edukacyjnych było możliwe, ponieważ angażowało się w nie (w różnym stopniu) 18 pracowników nadleśnictwa, w tym 11 leśniczych (i podleśniczych) oraz dwóch lub trzech specjalistów z biura nadleśnictwa. Uśrednione dane wskazują, że w edukacji leśnej społeczeństwa uczestniczy w każdym nadleśnictwie przynajmniej jeden funkcjonariusz Straży Leśnej. Poza tym w działaniach edukacyjnych ponad 80% nadleśnictw w kraju uczestniczyła też kadra kierownicza: nadleśniczy, jego zastępca i inżynier nadzoru.

6. Inne jednostki Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa

6.1. Regionalna dyrekcja Lasów Państwowych

Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych (RDLP) w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa pełnią głównie rolę doradczą, koordynującą i generalnie – wspierającą działalność edukacyjną nadzorowanych nadleśnictw. W każdej z 17 RDLP w kraju funkcjonuje koordynator edukacji leśnej, który wykonuje samodzielnie – często wspierany przez innych pracowników dyrekcji – szereg zadań edukacyjnych, jak kontakty z kuratorium oświaty i ze szkołami, przygotowanie i głoszenie referatów, opracowanie folderów, publikacji prasowych, programów radiowych i telewizyjnych. W niektórych regionalnych dyrekcjach LP bardzo aktywnie funkcjonuje dział edukacyjny na stronie internetowej.

Biura regionalnych dyrekcji LP na ogół nie posiadają własnych obiektów edukacyjnych. Wyjątkowo, są to sale izby leśne (Szczecinek, Wrocław) bądź wiaty edukacyjne (Krosno, Szczecinek). Częściej w edukacji wykorzystywane są obiekty edukacyjne pobliskich nadleśnictw, tak jak np. pracownicy biura RDLP w Olsztynie w działalności edukacyjnej wykorzystują obiekty pobliskiego Nadleśnictwa Kudypy, gdzie do dyspozycji jest ośrodek, wiatka edukacyjna, ścieżka dydaktycznych i arboretum.

Pracownicy biur RDLP przeprowadzili w 2007 r. 16 lekcji terenowych, 23 zajęcia w sali edukacyjnej (konferencyjnej), 94 lekcje w szkołach, w których uczestniczyło łącznie ponad cztery tysiące osób. Przeprowadzili 28 konkursów (plastycznych, wiedzy leśnej), pięć akcji edukacyjnych i osiem wystaw przyrodniczych, w których udział brało blisko 10 tys. osób, głównie dzieci i młodzieży szkół miejskich, w których mieści się siedziba RDLP. Organizowali 13 akcji edukacyjnych, w których uczestniczyło 3,2 tys. osób oraz przygotowali 5 wystaw o tematyce przyrodniczo-leśnej, które odwiedziło łącznie 4 tys. osób. W ostatnich kilku latach rośnie znaczenie stron internetowych, zarówno nadleśnictw jak i regionalnych

dyrekcji LP jako narzędzi wspomagających edukację leśną społeczeństwa. Ciekawe graficznie, na bieżąco aktualizowane i atrakcyjne merytorycznie strony RDLP, notują kilkadziesiąt tysięcy odwiedzin w ciągu miesiąca.

Biura RDLP na polu edukacji współpracowały w 2007 r. głównie ze szkołami (245) oraz redakcjami prasy (49), radia (25) i telewizji (18). W wyniku tej współpracy opublikowano 82 artykuły, 112 programów radiowych oraz 96 materiałów telewizyjnych z zakresu edukacji przyrodniczo-leśnej. Wydatki biur RDLP na działalność edukacyjną w 2007 r. wyniosły średnio 7,2 tys. zł. W działaniach edukacyjnych biur 17 RDLP uczestniczyło 49 specjalistów i 19 naczelników wydziałów merytorycznych oraz 3 dyrektorów.

6.2. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych (CILP) jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych o zasięgu krajowym, powołaną w 2000 r. z zadaniem prowadzenia polityki informacyjnej, promocji i kształtowania korzystnego wizerunku Lasów Państwowych, krzewienia i popularyzacji wiedzy leśnej, tworzenia forum wymiany poglądów i doświadczeń. Swoją misję wypełnia zarządzając witryną internetową Lasów Państwowych, prowadząc działalność wydawniczą (prasa i publikacje książkowe), medialną (telewizja, radio, prasa, targi i inne imprezy) i współpracując w tej dziedzinie z wieloma podmiotami (organizacje ekologiczne, szkoły, Liga Ochrony Przyrody, Związek Harcerstwa Polskiego, Towarzystwo Przyjaciół Lasu). Duża część tej działalności ma charakter edukacyjny.

Centrum Informacyjne LP redaguje oficjalną stronę internetową Lasów Państwowych www.lp.gov.pl. Informacje i materiały umieszczone na tej stronie są wartościowym, stale aktualizowanym źródłem wiedzy o lasach i leśnictwie polskim. Dziennie notowanych jest nawet 10 tys. odwiedzin tej strony, co potwierdza stale wzrastającą rolę Internetu również jako narzędzia edukacji społecznej. Kierując się powyższym przekonaniem poczynawszy od września 2007 r. Centrum Informacyjne LP uruchomiło – przy dofinansowaniu z Narodowego Funduszu ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Leśny Portal Edukacyjny www.erys.pl. Tematem portalu edukacyjnego jest las jako złożony, bogaty ekosystem, czynnik kształtowania klimatu Ziemi oraz obiekt ochrony i zrównoważonej gospodarki człowieka. Projektantami treści merytorycznej są pracownicy nadleśnictw Lasów Państwowych zajmujący się edukacją. Na portal składają się trzy serwisy: dla dzieci z klas IV-VI szkół podstawowych, dla uczniów gimnazjum oraz dla nauczycieli. W serwisach dla dzieci i młodzieży można znaleźć m.in. leśnotekę, gry i prezentacje, słownik, blog leśniczego, fotogalerie, konkursy, forum. W ciągu dwóch miesięcy zanotowano ponad 75 tys. odwiedzin na stronie www.erys.pl.

Centrum Informacyjne LP wydaje dwa ogólnopolskie miesięczniki, które pełnią funkcje edukacyjne. „Głos Lasu” adresowany jest głównie do osób zawodowo związanych z lasem, natomiast „Echa Leśne” – to miesięcznik przyrodniczo-kulturalny redagowany z myślą o miłośnikach lasu i czytelnikach zainteresowanych tematyką leśną i ochroną przyrody.

Wśród wydawnictw nieperiodycznych Centrum Informacyjne LP wydało w 2007 r. kilka publikacji z zakresu educa-

cji leśnej. Są to m.in. podręcznik „ABC edukacji leśnej” (nakład 8 000 egz.), dwa zeszyty z serii „Poradnik Edukacji Leśnej” (w nakładzie po 3 000 egz.) – numery 26 i 27 pt. „Leśnik gospodarzem lasu – scenariusze zajęć edukacyjnych, cz. I i cz. II” oraz opracowanie książkowe „Leśne kompleksy promocyjne. Las w 19 odsłonach” (nakład 3 000 egz.).

Centrum Informacyjne LP współpracowało w przygotowaniu cyklicznych programów telewizyjnych: „Echa lasu” (Polsat 2) oraz pięciu felietonów w TVP1 w ramach programu „Kawa czy herbata”. Współpracowało również w tworzeniu audycji radiowych: „Eko-Radio” redaktora Andrzeja Zalewskiego (PR I), cyklu audycji „Lasy dla lepszego życia” emitowanego w regionalnych stacjach radiowych oraz magazynu ekologicznego „Puls Ziemi” w Radiu Olsztyn.

Specjalne wkładki i artykuły o charakterze edukacyjnym, przygotowane samodzielnie, bądź we współpracy z redakcjami ukazywały się w czasopiśmie, m.in. w „Nowym Życiu Gospodarczym”, „Środowisku”, „Przyrodzie Polskiej”, „Euro-Gospodarzu”, „Eko i My”.

CILP było organizatorem, bądź współorganizatorem ogólnopolskich „Warsztatów dla Liderów Edukacji Leśnej”, konkursów: „Czysty Las”, „Mój Las” oraz kilku innych imprez edukacyjnych, jak „Dzień Ziemi na Polach Mokotowskich”, „Święto Polskiej Niezapominajki”, czy „Pomóżmy kasztanowcom”.

6.3. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych. Jednym z głównych zadań statutowych Ośrodka jest prowadzenie edukacji przyrodniczo-leśnej społeczeństwa. Do edukacji służą następujące obiekty: ośrodek edukacji leśnej, wiata edukacyjna, Park-arboretum, leśna ścieżka dydaktyczna, Pokazowa Zagroda Zwierząt, wystawa terenowa, cztery wystawy stałe oraz wystawy czasowe, których w 2007 r. urządzono dziesięć. Wystawy stałe są urządzone w obiektach Muzeum Leśnictwa. Ich tematy są następujące: „Związki lasu z kulturą”, „Historia gospodarstwa leśnego na ziemiach polskich”, „Technika leśna” i „Przyrodnicze podstawy leśnictwa – spotkanie z lasem”.

W 2007 r. liczba zwiedzających Muzeum Leśnictwa wyniosła blisko 26 tys. osób, a Park-arboretum i Pokazową

Zagrodę Zwierząt odwiedziło ponad 210 tys. osób. Łącznie liczba osób uczestniczących w różnych formach edukacji przyrodniczej na terenie Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie przekroczyła 240 tys. Najwięcej było dzieci i młodzieży szkolnej w wieku 7-12 lat (38,2%) i dorosłych (38,8%). Realizowano 10 form edukacji, które są wymienione w tabeli poniżej wraz z frekwencją.

W działalności edukacyjnej Ośrodek Kultury Leśnej współpracował z 96 podmiotami, w tym głównie ze szkołami (55). Liczba pracowników OKL zajmujących się edukacją wynosiła 19 osób, z tego sześć osób ukończyło podyplomowe studia pedagogiczne. Sezonowo zatrudniano dodatkowo cztery osoby w charakterze przewodników po wystawach edukacyjnych.

Koszty działalności edukacyjnej Ośrodka w 2007 r. wyniosły 264,4 tys. zł, w tym ponad 50 tys. zł stanowiła dotacja z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

6.4. Leśny Bank Genów Kostrzyca

Program edukacyjny Leśnego Banku Genów Kostrzyca (teren RDLP we Wrocławiu) adresowany jest do młodzieży szkolnej i akademickiej oraz dorosłych. Tematyka zajęć dostosowana jest do wieku i wiedzy odwiedzających.

W działalności edukacyjnej Leśnego Banku Genów wykorzystywane są: sala edukacyjna oraz do zwiedzania – laboratorium i chłodnia w gmachu głównym LBG, a ponadto arboretum z wytyczonymi trasami dydaktycznymi oraz hydrobotaniczna oczyszczalnia ścieków. Edukacja zajmuje się jeden pracownik, w razie potrzeby wspierany przez pracowników z innych działów Banku Genów.

W 2007 r. w edukacji przyrodniczej prowadzonej przez Leśny Bank Genów Kostrzyca uczestniczyło 3 433 osoby, głównie dzieci i młodzież szkolna (61,3%). Organizowano również kilka lokalnych akcji edukacyjnych: Dzień Lasu i Zadrzewień, Światowy Dzień Ochrony Środowiska, Akcję „Pomóżmy kasztanowcom”. LBG odwiedziło kilkanaście grup zawodowych-leśników (łącznie 363 osób). W szkoleniach i kursach branżowych uczestniczyło ponadto 480 leśników z całego kraju. Leśny Bank Genów odwiedziły również 174 osoby z zagranicy.

Tabela. Formy edukacji leśnej zrealizowane w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie i frekwencja w 2007 roku

Forma edukacji	Liczba zajęć	Liczba uczestników
Lekcje terenowe	52	1 273
Wycieczki z przewodnikiem	20	600
Akcje edukacyjne	2	139
Imprezy edukacyjne	2	1 200
Konkursy przyrodnicze	4	141
Warsztaty terenowe	3	826
Konferencje	1	80
Zwiedzanie wystaw (4 stałe i 10 czasowych)	-	25 660
Koncerty muzyczne	2	130
Zwiedzanie Pokazowej Zagrody Zwierząt	-	210 715
OGÓŁEM	X	240 764

III. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LEŚNYCH KOMPLEKSÓW PROMOCYJNYCH (LKP)

Leśne Kompleksy Promocyjne to jednostki funkcjonalne o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym (ustawa o lasach z 1991 r.). Były tworzone na terenie całego kraju na mocy zarządzeń Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, w latach 1994-2005. Obecnie jest ich 19 i obejmują łącznie powierzchnię ponad 990 tys. ha (14,1% powierzchni Lasów Państwowych). W skład Leśnych Kompleksów Promocyjnych wchodzi od jednego do siedmiu nadleśnictw, a w kilku przypadkach w granicach LKP znalazły się również tereny instytucji naukowych, uczelni, czy lasy innej własności. Informacje zawarte w tym rozdziale (III.) odnoszą się do nadleśnictw Lasów Państwowych wchodzących w skład leśnych kompleksów promocyjnych. Jest ich razem 57 i w 2007 r. stanowiły 13,2% wszystkich (431) nadleśnictw w Polsce.

Jednym z zadań przypisanych Leśnym Kompleksom Promocyjnym, już przy tworzeniu pierwszych takich jednostek w 1994 r. była „edukacja ekologiczna społeczeństwa”. Ta sfera działalności nadleśnictw promocyjnych w ciągu minionych kilkunastu lat rozwijała się nadzwyczaj dynamicznie. Niniejsza informacja jest próbą oceny działalności edukacyjnej LKP, sporządzoną na bazie sprawozdań za 2007 r., wykonanych przez regionalne dyrekcje Lasów Państwowych. Należy zaznaczyć, że działalność edukacyjna nadleśnictw LKP jest częścią działalności Lasów Państwowych, którą opisano już w rozdziale II.

1. Obiekty edukacji leśnej w Leśnych Kompleksach Promocyjnych

Na terenie 19 Leśnych Kompleksów Promocyjnych funkcjonuje 18 ośrodków edukacji przyrodniczo-leśnej, 44 izby leśne, 62 wiaty edukacyjne i 141 ścieżek dydaktycznych (tabela 7.1). Są to główne obiekty wykorzystywane w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych i z porównania danych (tabela 1 na końcu opracowania) wynika, że nadleśnictwa LKP są bardziej „nasycone” infrastrukturą edu-

cyjną niż nadleśnictwa pozostałe. Dotyczy to zwłaszcza lokalizacji ośrodków edukacji, a w mniejszym stopniu izb leśnych, wiat edukacyjnych i ścieżek dydaktycznych. Gdy chodzi natomiast o wykorzystywane w działalności edukacyjnej punkty i powierzchnie (szkolki leśne, drzewostany itp.), jak również inne obiekty niezwiązane z gospodarką leśną (rezerваты przyrody, ogrody i parki dendrologiczne) – to ich liczebność i rozmieszczenie można uznać za równomierne na terenie Lasów Państwowych. Rodzaj i liczebność wszystkich obiektów edukacyjnych na terenie poszczególnych LKP w 2007 r. pokazano w tabelach 7.1 i 7.2.

2. Formy edukacji leśnej w Leśnych Kompleksach Promocyjnych

W nadleśnictwach Leśnych Kompleksów Promocyjnych realizowane są te same formy edukacji leśnej, co w całych Lasach Państwowych (wykres 9). Frekwencja ogółem, jak i w poszczególnych formach edukacji jest tu jednak znacznie wyższa. Dane porównawcze dla przeciętnej nadleśnictwa z LKP i nadleśnictwa spoza LKP zestawiono w tabeli poniżej.

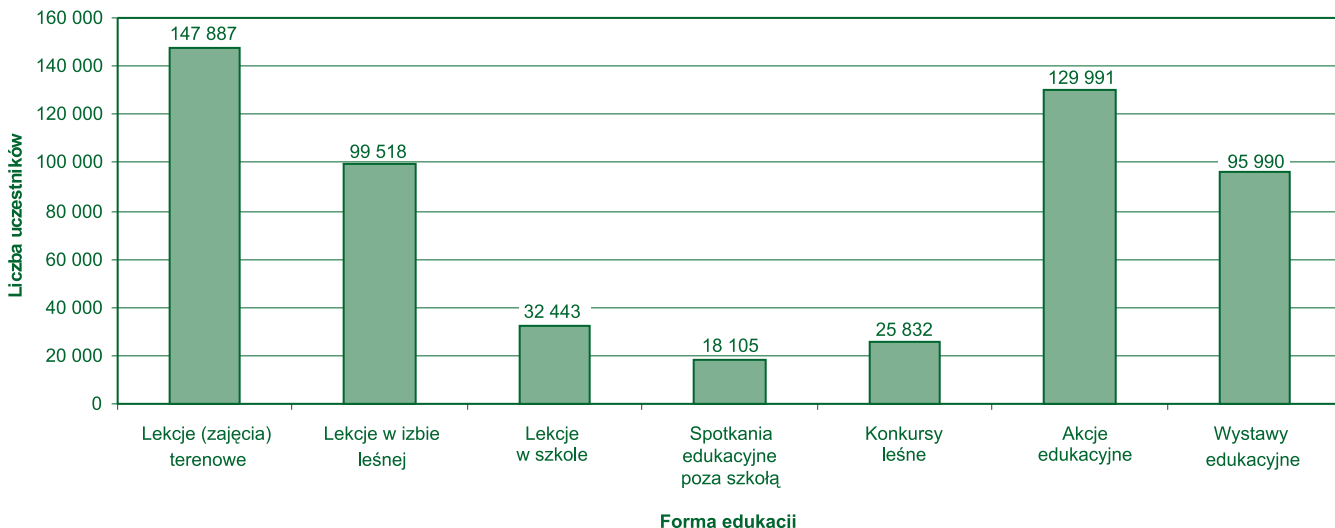
Nadleśnictwo promocyjne było odwiedzane w 2007 r. średnio przez 9 645 osób – uczestników różnych form edukacji, podczas gdy w nadleśnictwie poza LKP frekwencja była średnio 3 razy mniejsza i wynosiła 3 148 osób. W tabeli poniżej porównano rnieliczbę jednostek zajęć edukacyjnych. W każdym przypadku nadleśnictwo LKP przeprowadziło tych zajęć więcej – od 1,3 (konkursy leśne, akcje edukacyjne) do nawet 5 razy (wystaw edukacyjnych) – niż nadleśnictwo spoza LKP. Frekwencję ogólną uczestników wszystkich form edukacji w 19 Leśnych Kompleksach Promocyjnych pokazano na wykresie 10.

Aktywność edukacyjna nadleśnictw w poszczególnych Leśnych Kompleksach Promocyjnych jest zróżnicowana i zależy od wielu czynników. Ma na to wpływ m.in. infrastruktura edukacyjna, zatrudnienie na etatach edukacyjnych, nakłady na edukację, położenie na mapie Polski,

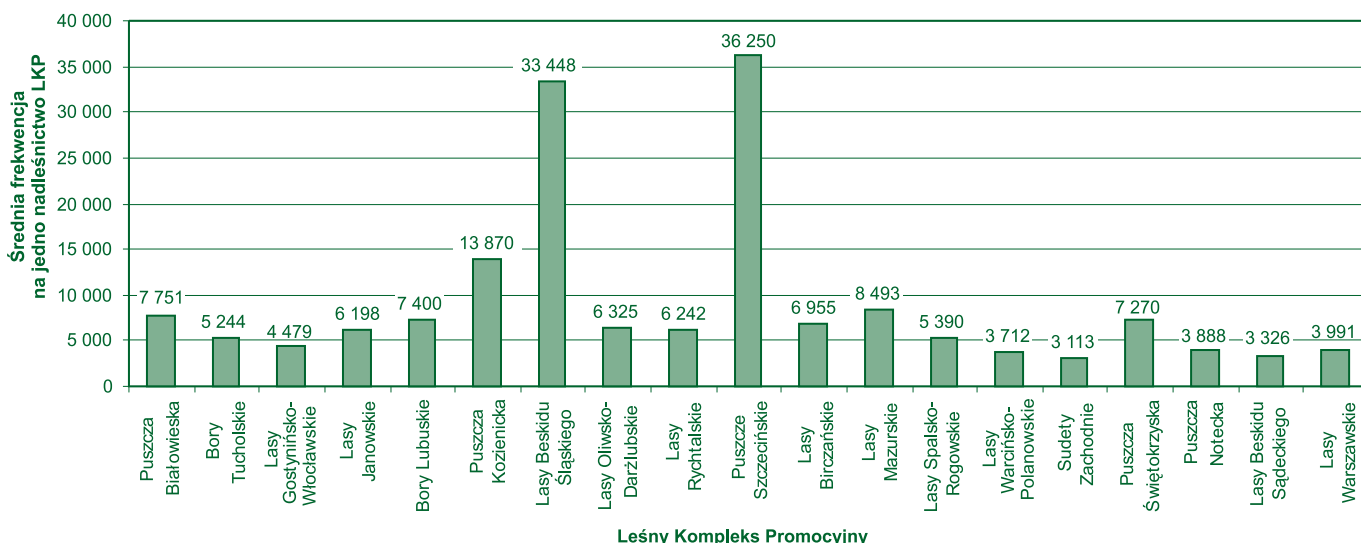
Tabela. Średnia liczba uczestników i form edukacji na jedno nadleśnictwo

Nadleśnictwo	Uczestnicy edukacji	Zajęcia terenowe	Zajęcia w izbie leśnej	Lekcje w szkole	Spotkania poza szkołą	Konkursy	Akcje	Wystawy
1) w LKP (57 nadleśnictw)	9 645	67,9	50,1	14,9	9,6	4	7,4	3,5
2) poza LKP (374 nadleśnictwa)	3 148	26,6	7,8	10,8	3,6	3	5,8	0,7
Relacja 1:2	3,1	2,6	6,4	1,4	2,7	1,3	1,3	5,0

Wykres 9. Frekwencja w różnych formach edukacji w Leśnych Kompleksach Promocyjnych w 2007 roku (ogółem)

Wykres 10. Frekwencja ogólna uczestników różnych form edukacji w nadleśnictwach Leśnych Kompleksów Promocyjnych w 2007 roku (według LKP)

rok utworzenia LKP (doświadczenie pracowników, programy edukacyjne, współpraca itp.). Dane dotyczące poszczególnych form edukacji w 19 Leśnych Kompleksach Promocyjnych zamieszczono w tabelach 8.1 i 8.2.

W 2007 r. najwięcej zajęć terenowych przeprowadzono w LKP Puszcze Szczecińskie – średnio 287 na jedno nadleśnictwo, LKP Puszcza Białowieska – 145, LKP Bory Lubuskie – 119 i LKP Lasy Beskidu Śląskiego – 116 (wykres 11). Zaś najwięcej lekcji w izbie leśnej nadleśnictwa odbyło się w LKP Lasy Beskidu Śląskiego – 197 i LKP Puszcze Szczecińskie – 196 lekcji na jedno nadleśnictwo. Natomiast szkoły najczęściej odwiedzali leśnicy z nadleśnictw LKP Lasy Warszawskie i LKP Puszcze Szczecińskie – po 26 lekcji przeprowadzonych przez jedno nadleśnictwo oraz LKP Bory Lubuskie – 23 lekcje w szkołach (wykres 12). Spotkania edukacyjne poza szkołą (na forum samorządowym, zebraniu wiejskim itp.) były szczególnie popularne na terenie LKP Puszcza Białowieska – 56 spotkań na jedno nadleśnictwo, LKP Puszcza Kozienicka – 25, LKP Lasy Mazurskie – 21 i LKP Lasy Spalsko-Rogowskie - 15 spotkań edukacyjnych.

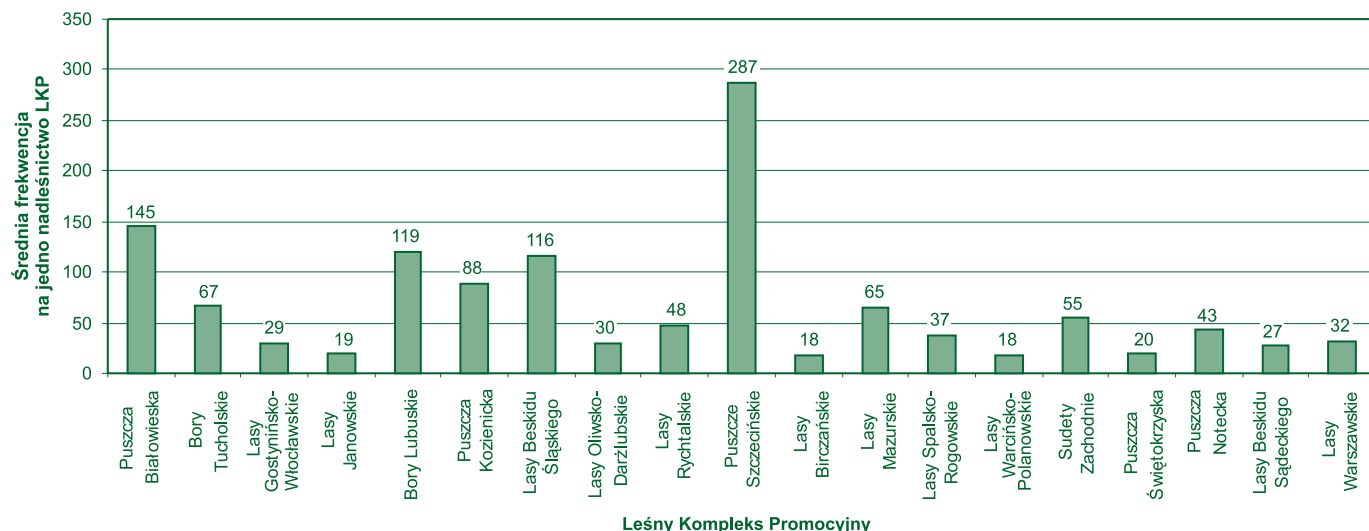
Konkursy leśne (wiedzy, plastyczne) w 2007 r. najczę-

ściej odbywały się w nadleśnictwach LKP Lasy Spalsko-Rogowskie – średnio dziewięć konkursów w jednym nadleśnictwie, LKP Lasy Beskidu Sądeckiego i LKP Oliwsko-Darżlubskie – po sześć konkursów w roku. Wysoką aktywność w organizowaniu akcji edukacyjnych (Sprzątanie Świata, Święto Niezapominajki, Dzień Ziemi, Święto Drzewa, zimowe dokarmianie zwierząt) wykazały nadleśnictwa LKP Puszcza Kozienicka – 30 akcji, LKP Lasy Birczańskie – 12 akcji, LKP Lasy Gostynińsko-Włocławskie – 11 akcji w jednym nadleśnictwie. W przygotowaniu wystaw edukacyjnych wyróżnił się LKP Lasy Janowskie – 71 wystaw w ciągu roku.

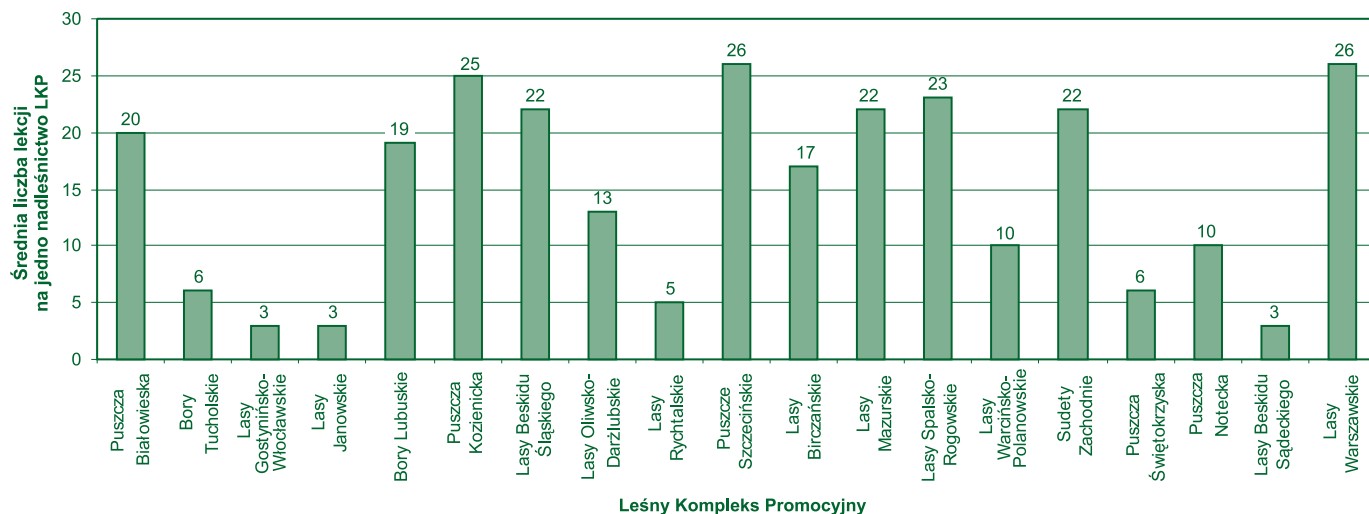
3. Współpraca i kadra nadleśnictw Leśnych Kompleksów Promocyjnych w edukacji leśnej społeczeństwa

W działalności edukacyjnej nadleśnictwa LKP – podobnie jak wszystkie nadleśnictwa w Lasach Państwowych – najczęściej współpracują ze szkołami. Jedno nadleśnictwo promocyjne współpracuje średnio z 22 szkołami, przy

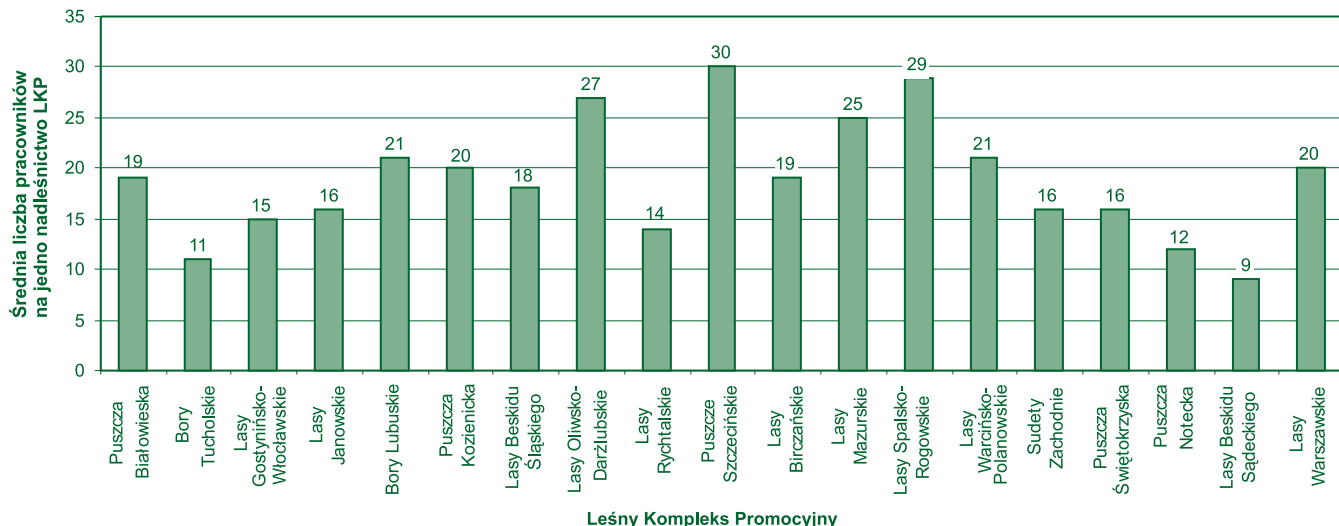
Wykres 11. Lekcje (zajęcia) terenowe w nadleśnictwach Leśnych Kompleksów Promocyjnych w 2007 roku (według LKP)

Wykres 12. Lekcje (zajęcia) w szkole przeprowadzone przez pracowników nadleśnictw Leśnych Kompleksów Promocyjnych w 2007 roku (według LKP)

Wykres 13. Pracownicy nadleśnictw Leśnych Kompleksów Promocyjnych angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2007 roku (według LKP)

czym najwięcej współpracujących szkół wykazano w LKP Lasy Birczańskie – 70 i LKP Sudety Zachodnie – 56 szkół na jedno nadleśnictwo (tabela 9). Zaangażowanie pracowników nadleśnictw w edukację społeczeństwa w Leśnych Kompleksach Promocyjnych wynosi średnio 18 pracowników i to jest tyle samo, co w nadleśnictwach poza LKP. Tu jednak (w LKP) skupione są niemal wszystkie etaty „edukacyjne” w Lasach Państwowych, kiedy pracownik (na ogół specjalista ds. edukacji lub kierownik ośrodka) poświęca

na działalność edukacyjną od 50 do 100% czasu pracy.

W nadleśnictwach poszczególnych Leśnych Kompleksów Promocyjnych różnie kształtuje się zaangażowanie ilościowe pracowników w obsługę edukacyjną odwiedzających teren nadleśnictwa. Najwięcej pracowników para się edukacją społeczeństwa w nadleśnictwach LKP Puszcze Szczecińskie – 30 w jednym nadleśnictwie, LKP Spalsko-Rogowskie – 29 i LKP Lasy Oliwsko-Darżlubskie – 27 pracowników (wykres 13).

IV. FINANSOWANIE EDUKACJI LEŚNEJ

Z puli środków wydatkowanych na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2007 r. finansowano przede wszystkim: 1) tworzenie, utrzymanie i wyposażenie ośrodków edukacji w leśnych kompleksach promocyjnych, izb leśnych, ścieżek dydaktycznych i innych obiektów edukacji, 2) zakup materiałów i środków dydaktycznych do prowadzenia edukacji leśnej, w tym tablic, publikacji, sprzętu do obserwacji przyrody, sprzętu audiowizualnego, 3) przygotowanie i druk własnych wydawnictw edukacyjnych – folderów, przewodników i map.

cowane na terenie kraju i wynoszą od niespełna 22 tys. zł dla jednego nadleśnictwa RDLP w Szczecinku i RDLP w Krośnie do 84,1 tys. zł w RDLP w Warszawie (wykres 14).

W nieformalnej edukacji przyrodniczo-leśnej prowadzonej przez nadleśnictwa Lasów Państwowych w 2007 r. uczestniczyło ponad 1 727 tys. osób. Wydatki na tę sferę działalności zamknęły się kwotą 15 717 tys. zł, co w przeliczeniu na jednego uczestnika edukacji daje 9,10 zł, z tego 7,07 zł pokryły Lasy Państwowe, 96 groszy dołożył budżet państwa, 84 grosze fundusze ochrony środowiska, natomiast 23 grosze pochodziły z innych źródeł.

1. Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa

Suma wydatków na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2007 r. wyniosła 15,7 mln zł (tabela poniżej). Wydatki te nie uwzględniają jednak kosztów wynagrodzeń pracowników LP zajmujących się edukacją.

Głównym źródłem finansowania edukacji leśnej społeczeństwa są środki własne Lasów Państwowych – wydatki nadleśnictw i dotacja z funduszu leśnego. Znaczące wsparcie na cele edukacyjne otrzymują Lasy Państwowe z budżetu państwa i funduszy ochrony środowiska.

Duże wydatki Lasów Państwowych na rzecz edukacji leśnej społeczeństwa są możliwe w latach dobrej kondycji finansowej firmy. W 2007 r., który można jeszcze uznać za dobry, gdy chodzi o finanse Lasów Państwowych, średni wydatek nadleśnictwa na działalność edukacyjną wyniósł 36,5 tys. zł (tabela 10). Wydatki te są jednak dość różni-

2. Wydatki Leśnych Kompleksów Promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa

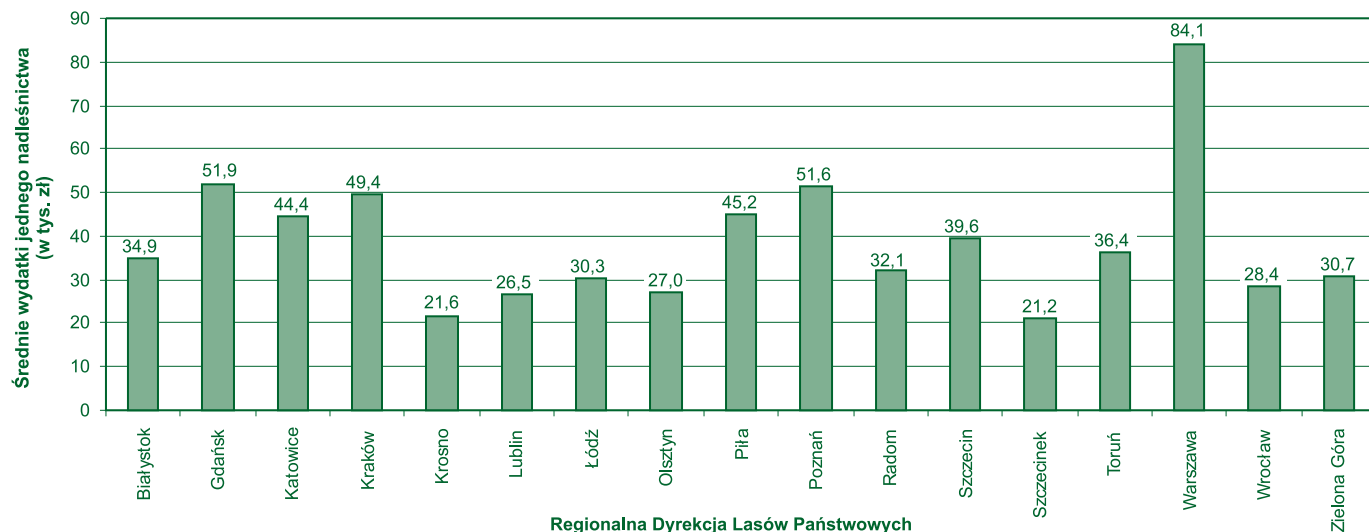
Wydatki na działalność edukacyjną 57 nadleśnictw wchodzących w skład 19 Leśnych Kompleksów Promocyjnych wyniosły w 2007 r. – 5 624,1 tys. zł (tabela 11). Stanowią one blisko 36% wszystkich wydatków poniesionych na tę sferę działalności w Lasach Państwowych. Źródła finansowania edukacji w Leśnych Kompleksach Promocyjnych i ich procentowy udział nie różnią się istotnie od obrazu całych Lasów Państwowych z wyjątkiem jednorazowej dotacji celowej funduszu leśnego dla LKP Lasy Beskidu Sądeckiego. Istotna różnica dotyczy wysokości wydatków w przeliczeniu na jedno nadleśnictwo.

W Leśnych Kompleksach Promocyjnych średnie wydatki jednego nadleśnictwa mieściły się w granicach

Tabela. Źródła finansowania działalności edukacyjnej Lasów Państwowych w 2007 r.

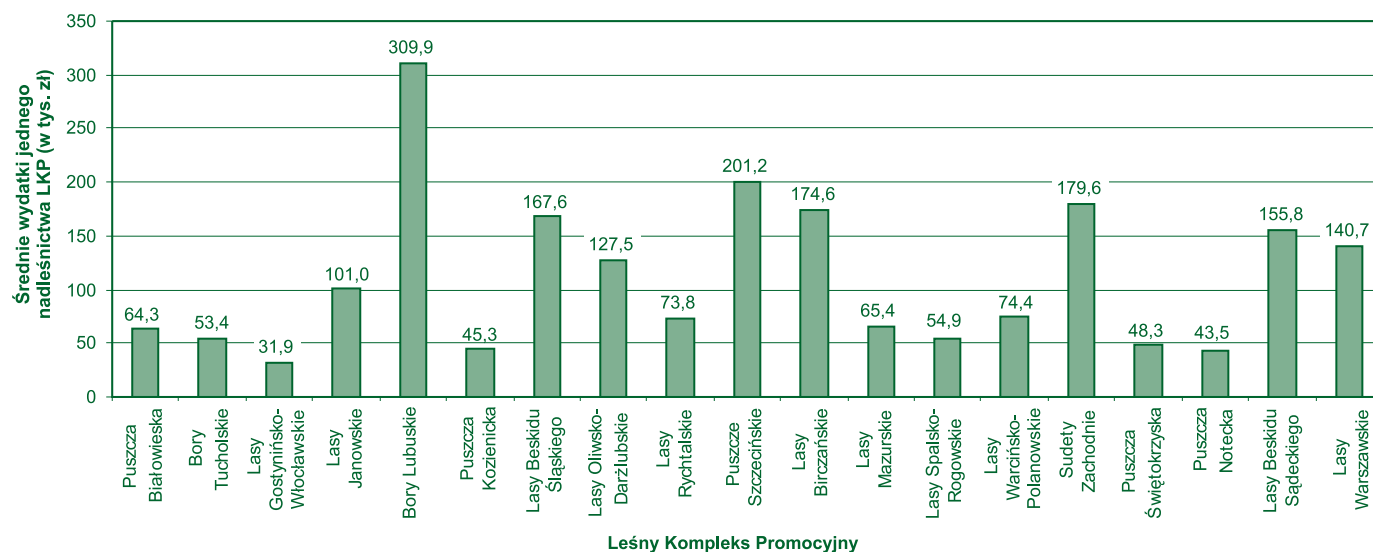
Źródło finansowania	Kwota (w tys. zł)	Udział %
Koszty własne nadleśnictw	11 713,1	74,5
Fundusz leśny	499,2	3,2
Budżet państwa	1 661,3	10,6
Wojewódzki Fundusz OŚiGW	1 346,9	8,6
Narodowy Fundusz OŚiGW	95,5	0,6
Inne źródła	401,0	2,5
RAZEM	15 717,0	100,0

Wykres 14. Wydatki nadleśnictw na edukację leśną społeczeństwa w 2007 roku (według RDLP)

Wykres 15. Wydatki nadleśnictw Leśnych Kompleksów Promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa w 2007 r. (wg LKP)

(Uwaga: w przypadku LKP "Lasy Beskidu Śląskiego" nie uwzględniono 413,6 tys. zł z FL przeznaczonych na powstający ośrodek edukacji)

od 31,9 tys. zł w LKP Lasy Gostyńsko-Włocławskie do 309,9 w LKP Bory Lubuskie (wykres 15). Średnie wydatki jednego nadleśnictwa LKP w kraju wyniosły – 98,7 tys. zł, natomiast nadleśnictwa spoza LKP – 27 tys. zł. Na wyższe koszty działalności edukacyjnej nadleśnictw promocyjnych składają się m.in. koszty utrzymania i funkcjono-

wania ośrodków edukacji i izb leśnych, bogata oferta oraz duża frekwencja uczestników edukacji, w porównaniu z nadleśnictwami spoza LKP. W przeliczeniu na jednego uczestnika edukacji przeciętne nadleśnictwo LKP wydatkowało w 2007 r. kwotę 10,23 zł, natomiast nadleśnictwo spoza LKP – kwotę 9,10 zł (tabela poniżej).

Tabela. Wydatki i frekwencja ogółem oraz wydatek na jednego uczestnika edukacji w 2007 r.

	Wydatki ogółem (w tys. zł)	Frekwencja ogółem (liczba osób)	Wydatek na jednego uczestnika edukacji (w zł)
Leśne kompleksy promocyjne (57 nadleśnictw)	5 624,1	549 766	10,23
Nadleśnictwa poza LKP (374 nadleśnictwa)	10 092,9	1 177 382	8,57
Lasy Państwowe ogółem (431 nadleśnictw)	15 717,0	1 727 148	9,10

V. PODSUMOWANIE

1. Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez Lasy Państwowe. Zarządzenie nr 57 Dyrektora Generalnego LP z 2003 r. wprowadziło obowiązek planowania i sprawozdawczości w tym zakresie. Niniejszy Raport jest posumowaniem czwartego (2007) roku planowej działalności edukacyjnej Lasów Państwowych.

2. W edukacji leśnej społeczeństwa Lasy Państwowe wykorzystują ponad 4,5 tys. różnorodnych obiektów własnych. Są to ośrodki edukacji (40), izby leśne (235), wiaty edukacyjne (458) i najbardziej popularne – leśne ścieżki dydaktyczne (833). Ponadto, edukacji służy ponad 1,3 tys. obiektów związanych z gospodarką leśną (szkółki leśne, wybrane drzewostany) i 1,6 tys. obiektów niezwiązanych z gospodarką (rezerваты przyrody, ogrody dendrologiczne, obiekty kulturowe). Liczba obiektów wykorzystywanych w edukacji leśnej powiększyła się w ciągu 2007 roku o 20% (769 nowych obiektów).

3. W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych w 2007 r. zrealizowano wiele różnych form. Leśnicy przeprowadzili 13,8 tys. lekcji terenowych, w których uczestniczyło ponad 513 tys. osób. Ponadto, przeprowadzili blisko 5,8 tys. zajęć w izbach edukacyjnych nadleśnictw dla 200 tys. uczestników edukacji leśnej oraz – na zaproszenie nauczycieli – 4,9 tys. lekcji w szkołach dla 217 tys. uczniów. Uczestniczyli też w spotkaniach edukacyjnych poza szkołami, np. na zebraniach samorządowych lub w domach kultury. Organizowali konkursy leśne, wystawy i akcje edukacyjne. We wszystkich wymienionych formach edukacji leśnej uczestniczyło ponad 1,7 mln osób. W stosunku do poprzedniego 2006 r. frekwencja nieco spadła (o około 9%), utrzymując się jednak na wysokim poziomie.

4. Działalność edukacyjna Lasów Państwowych opiera się w dużej mierze na współpracy z podmiotami, dla których edukacja jest głównym zadaniem statutowym. Są to szkoły, ośrodki edukacji ekologicznej, parki narodowe i krajobrazowe, muzea, kościoły i media – prasa, radio i telewizja. W 2007 r. nadleśnictwa współpracowały z 7,9 tys. szkół, podejmując ponad 10 tys. wspólnych przedsięwzięć (konkursów, wycieczek do lasu, akcji edukacyjnych) i jest to poziom aktywności zbliżony do roku poprzedniego. W ostatnich latach wyraźnie rozwija się współpraca na polu edukacji ekologicznej społeczeństwa z jednostkami samorządowymi oraz promocja tej działalności za pośrednictwem mediów.

5. Widoczna obecność Lasów Państwowych w nieformalnej edukacji przyrodniczej społeczeństwa, przy wielu realizowanych równoległe zadaniach gospodarczych

i ochronnych, jest możliwa dzięki powszechnemu zaangażowaniu pracowników w tę działalność. W 2007 roku 7 565 leśników część czasu swojej pracy poświęcało na spotkania edukacyjne, czy to na terenie nadleśnictwa, czy na zaproszenie w szkołach lub innych instytucjach. W stosunku do poprzedniego 2006 r. zaznaczył się dalszy, ponad 12-procentowy wzrost zaangażowania kadry nadleśnictw w ten rodzaj aktywności na rzecz społeczeństwa. Najliczniejszą grupą edukatorów są leśniczowie (4678) i specjaliści z biur nadleśnictw (1055). Dominacja leśniczych wynika ze struktury zatrudnienia w LP, jak również z przyjętej zasady obsługi edukacyjnej szkół terytorialnie związanych z danym leśnictwem. Na uwagę zasługuje dobry przykład dużego zaangażowania kierownictwa nadleśnictw (nadleśniczego, zastępcy i inżyniera nadzoru) w działania o charakterze edukacyjnym.

6. Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych (RDLP) w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa pełnią funkcję doradczą, koordynującą i – generalnie – wspierającą działalność edukacyjną nadzorowanych nadleśnictw. W każdej RDLP wyznaczony jest koordynator edukacji leśnej, który wykonuje szereg „własnych” zadań edukacyjnych, takich jak: kontakty ze szkołami, przygotowanie (i głoszenie) prelekcji, folderów, publikacji prasowych, programów radiowych i telewizyjnych.

Zadania edukacyjne w skali krajowej podejmuje Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Jest to przede wszystkim działalność wydawnicza (pasa leśna, foldery, informatory, raporty, gry dydaktyczne), audiowizualna (nagrania audio, filmy edukacyjne) i informacyjno-promocyjna (Internet, konferencje, warsztaty, akcje, festyny).

Bezpośrednio w działania edukacyjne na rzecz społeczeństwa zaangażowany jest Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie (240 tys. uczestników edukacji) oraz Leśny Bank Genów Kostrzyca (ponad 3,4 tys. uczestników edukacji).

7. Znaczący udział w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych ma 57 nadleśnictw wchodzących w skład 19 Leśnych Kompleksów Promocyjnych:

- a) nadleśnictwa LKP są (z założenia) bardziej „nasycone” infrastrukturą edukacyjną niż nadleśnictwa poza LKP. Dotyczy to zwłaszcza lokalizacji ośrodków edukacji, w mniejszym stopniu izb leśnych, wiat edukacyjnych i ścieżek dydaktycznych,
- b) w przeciętnym nadleśnictwie LKP w 2007 r. frekwencja uczestników edukacji była trzykrotnie wyższa niż w pozostałych nadleśnictwach Lasów Państwowych. Przełożyło się to na odpowiednio większą liczbę zrealizowanych form edukacji – zajęć terenowych (2,6 razy więcej), spotkań edukacyjnych poza szkołą

(2,7 razy więcej), zajęć w izbie leśnej (6,4 razy więcej), wystaw edukacyjnych (5 razy więcej),

- c) w edukację leśną społeczeństwa w nadleśnictwie LKP angażuje się taka sama liczba pracowników (średnio 18), co w nadleśnictwie poza LKP. Jednak etaty „edukacyjne” w Lasach Państwowych (50-100% czasu pracy w edukacji) występują niemal wyłącznie w Leśnych Kompleksach Promocyjnych i najczęściej są przypisane do ośrodków edukacji leśnej.

8. Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa w 2007 r. wyniosły 15,7 mln zł i dają to kwotę 36,5 tys. zł na jedno nadleśnictwo w całym kraju. Wydatki były wyższe o 14,8% w porównaniu z poprzednim 2006 rokiem. Wydatki te w 2007 r. Lasy Państwowe pokrywały ze środków własnych – 77,7%, z dotacji budżetu państwa – 10,6%, z funduszy ochrony środowiska – 9,2% i z innych źródeł – 2,5%.

9. Wydatki na działalność edukacyjną przeciętnego nadleśnictwa LKP w 2007 r. wyniosły 98,7 tys. zł i były 3,7 razy wyższe niż w przeciętnym nadleśnictwie poza LKP.

O tej różnicy decyduje kilka czynników, m.in. koszty utrzymania infrastruktury (zwłaszcza ośrodków) i frekwencja w edukacji. W przeliczeniu na jednego uczestnika edukacji różnica ta nie była już tak duża i wynosiła 19,4%, bowiem koszt edukacji jednej osoby w LKP wynosi 10,23 zł, a w nadleśnictwach poza LKP – 8,57 zł.

10. W 2007 r. Lasy Państwowe kontynuowały działania wspomagające aktywność edukacyjną swoich jednostek organizacyjnych i pracowników:

- a) odbyły się kolejne, VIII Ogólnopolskie warsztaty dla liderów edukacji leśnej, szkolenia w 17 regionalnych dyrekcja LP dla liderów edukacji z nadzorowanych nadleśnictw oraz szkolenia edukacyjne w kilkudziesięciu nadleśnictwach, czyli na szczeblu podstawowym,
- c) wydano podręcznik pt. „ABC edukacji leśnej”, w nakładzie 8 tys. egz. i trafił on m.in. do każdego leśnictwa w kraju. Przedsięwzięcie to sfinansował Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Warszawa, 31 sierpnia 2008 roku

Zielona Szkoła w Woziwodzie. Fot. Waldemar Wencel

TABELE
danych ►

Tabela 1. Obiekty Lasów Państwowych wykorzystywane w edukacji leśnej społeczeństwa na terenie Lasów Państwowych i leśnych kompleksów promocyjnych w 2007 roku

Lp.	Obiekt	Ogółem na terenie LP	Na terenie LKP	Udział % obiektów LKP ³
1.	Ośrodek edukacji leśnej	40	18	45,0
2.	Izba edukacji leśnej	235	44	18,7
3.	Leśna wiata edukacyjna (=zielona klasa)	458	62	13,5
4.	Leśna ścieżka edukacyjna (=dydaktyczna)	833	141	16,9
5.	Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej ¹	razem: 1348 w tym:	razem: 195 w tym:	14,5
	a) szkółka leśna	357	41	11,5
	b) drzewostan (np. nasienny, ochronny)	481	79	16,4
	c) obiekt małej retencji	179	58	32,4
	d) inny	331	17	5,1
6.	Inne obiekty ²	razem: 1635 w tym:	razem: 247 w tym:	15,1
	a) rezerwat przyrody	709	102	14,4
	b) ogród, park dendrologiczny	113	19	16,8
	c) obiekty kultury, tradycji	303	80	26,4
	d) inny	510	46	9,0

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszcarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwat przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagrody dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

³ Udział % obiektów LKP – w ogólnej liczbie obiektów edukacyjnych w Lasach Państwowych. W skład 19 LKP wchodzi łącznie 57 nadleśnictw, czyli 13,2% ogółu (431) nadleśnictw w Lasach Państwowych w 2007 r. Stąd można uznać, że udział danego rodzaju obiektów zbliżony do 13,2% wskazuje na brak znaczących różnic w ich rozmieszczeniu na terenie LP.

Tabela 2. Obiekty Lasów Państwowych wykorzystywane w edukacji leśnej społeczeństwa w 2007 roku (według RDLP)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Ośrodek edukacji	Izba edukacji leśnej	Leśna wiatra edukacyjna	Ścieżka edukacyjna	PUNKT edukacji leśnej ¹ , w tym:			INNE obiekty edukacyjne ² , w tym:						
						ogółem	szkółka leśna	drzewo- stan	obiekt małej retencji	inne	ogółem	rezerwat przyrody	ogród, park dendrolog.	obiekty kultury	inne
Białystok	31	2	14	37	59	112	28	28	39	17	116	41	7	50	18
Gdańsk	15	2	10	27	38	18	9	4	3	2	87	42	8	10	27
Katowice	38	9	29	40	84	112	37	43	14	18	263	81	28	58	96
Kraków	16	0	7	17	29	26	11	7	4	4	58	35	0	7	16
Krosno	27	2	13	30	69	111	21	56	11	23	132	53	6	39	34
Lublin	25	1	12	22	48	62	21	15	4	22	53	37	2	5	9
Łódź	19	0	13	19	54	54	20	25	8	1	44	22	3	6	13
Olsztyn	33	2	18	47	59	96	29	36	13	18	87	48	5	25	9
Piła	20	4	8	20	31	43	13	18	8	4	44	12	7	12	13
Poznań	25	4	15	40	53	207	28	78	10	91	151	61	5	31	54
Radom	23	1	11	23	42	56	16	31	9	0	118	58	5	3	52
Szczecin	35	1	30	35	49	122	27	32	9	54	102	46	7	15	34
Szczecinek	30	3	11	23	54	84	18	27	14	25	67	27	6	2	32
Toruń	27	2	16	33	36	78	24	13	7	34	73	41	11	2	19
Warszawa	14	3	9	10	24	27	12	13	1	1	102	31	2	14	55
Wrocław	33	3	14	23	66	107	28	45	20	14	83	54	7	22	0
Zielona Góra	20	1	5	12	38	33	15	10	5	3	55	20	4	2	29
RAZEM	431	40	235	458	833	1348	357	481	179	331	1635	709	113	303	510

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej - to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszcarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) - to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwy przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagroda dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

Tabela 3. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe i frekwencja w 2007 roku (ogółem)

Forma edukacji	Ogółem			w tym:					
	Liczba zajęć	Liczba uczestników	Udział % uczestników	Dzieci przedszkolne 3 do 6 lat	Dzieci szkół podstawowych 7-12 lat	Młodzież gimnazjalna 13-15 lat	Młodzież ponadgimnazjalna 16-19 lat	Studenci i dorośli, powyżej 19 lat	
Lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem	13 822	513 382	29,7	70 014	258 251	96 546	35 025	53 546	
Lekcje w izbie edukacji leśnej	5 809	199 986	11,6	29 239	95 142	34 479	14 070	25 056	
Spotkania z leśnikami w szkołach	4 909	216 965	12,6	28 040	129 994	39 639	10 299	8 993	
Spotkania edukacyjne z leśnikami poza szkołą (w Domu Kultury, Muzeum, Urzędzie Gminy itp.)	1 901	68 020	3,9	6 484	24 494	11 336	4 520	21 186	
Konkursy leśne (wiedzy, plastyczne, literackie itp.)	1 374	141 764	8,2	11 428	80 604	34 345	7 514	7 873	
Akcje, imprezy edukacyjne	2 623	378 308	21,9	32 360	143 154	84 917	42 679	75 198	
Wystawy edukacyjne	473	208 723	12,1	19 089	83 051	41 751	24 080	40 752	
RAZEM	X	1 727 148	100,0	196 654	814 690	343 013	138 187	232 604	
Udział % grup wiekowych	X	99,9		11,4	47,2	19,9	8,0	13,5	
Inne, np. festyny, targi itp. ¹	X	883 500		X	X	X	X	X	

¹ dane szacunkowe

Tabela 4.1. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2007 r. – LEKCJE TERENOWE, LEKCJE W IZBIE EDUKACYJNEJ, LEKCJE W SZKOLE (część pierwsza tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	LEKCJE TERENOWE										LEKCJE W IZBIE EDUKACYJNEJ					LEKCJE W SZKOLE			
	Liczba nadleśnictw	Liczba lekcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba lekcji w 1 nadl.	Średnia ¹ frekwencja na 1 lekcji	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	Liczba lekcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba lekcji w 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	Liczba lekcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba lekcji w 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	Liczba lekcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba lekcji w 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	
Białystok	31	1228	42 161	40	34	1 360	407	11 789	13	380	367	18 849	12	608					
Gdańsk	15	595	19 688	40	33	1 313	237	7 171	16	478	333	12 456	22	830					
Katowice	38	1 490	57 107	39	38	1 503	1 742	56 309	46	1 482	537	23 882	14	628					
Kraków	16	276	10 842	17	39	678	134	4 975	8	311	93	6 101	6	381					
Krosno	27	699	23 402	26	33	867	202	7 763	7	288	378	15 033	14	557					
Lublin	25	446	15 072	18	34	603	80	2 756	3	110	176	8 207	7	328					
Łódź	19	594	23 332	31	39	1 228	198	9 656	10	508	291	9 672	15	509					
Olsztyn	33	1 382	54 761	42	40	1 659	156	7 609	5	231	409	18 155	12	550					
Pila	20	539	18 503	27	34	925	194	5 697	10	285	135	5 239	7	262					
Poznań	25	1 307	54 631	52	42	2 185	472	18 035	19	721	363	17 567	15	703					
Radom	23	680	30 432	30	45	1 323	236	10 249	10	446	223	9 822	10	427					
Szczecin	35	1 448	59 175	41	41	1 691	713	28 090	20	803	366	17 246	10	493					
Szczecinek	30	444	12 856	15	29	429	145	5 341	5	178	182	5 693	6	190					
Toruń	27	938	31 160	35	33	1 154	444	11 938	16	442	270	14 239	10	527					
Warszawa	14	448	17 006	32	38	1 215	177	5 265	13	376	236	10 689	17	764					
Wrocław	33	706	21 134	21	30	640	199	6 407	6	194	264	10 349	8	314					
Zielona Góra	20	602	22 120	30	37	1 106	73	936	4	47	286	13 766	14	688					
RAZEM	431	13 822	513 382	X	X	X	5 809	199 986	X	X	4 909	216 965	X	X					
Średnia ¹	25	813	30 199	32	37	1 191	342	11 764	13	464	289	12 763	11	503					

¹ w zaokrągleniu do jedności

Tabela 4.2. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2007 r. – SPOTKANIA EDUKACYJNE, KONKURSY LEŚNE

(część druga tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁA						KONKURSY LEŚNE (wiedzy, plastyczne itp.)					
	Liczba nadleśnictw	Liczba spotkań edukacyjnych ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba ¹ spotkań na 1 nadl.	Średnia ¹ frekwencja na 1 spotkaniu	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	Liczba konkursów ogółem	Liczba uczestników konkursów ogółem	Liczba ¹ konkursów na 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników konkursów na 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników w 1 konkursie	
Białystok	31	282	8 302	9	29	268	139	12 475	4	402	90	
Gdańsk	15	169	5 610	11	33	374	86	11 186	6	746	130	
Katowice	38	249	8 571	7	34	226	138	12 675	4	334	92	
Kraków	16	40	1 492	3	37	93	34	4 211	2	263	124	
Krosno	27	39	1 823	1	47	68	117	8 619	4	319	74	
Lublin	25	45	2 390	2	53	96	73	4 736	3	189	65	
Łódź	19	72	2 854	4	40	150	52	4 103	3	216	79	
Olsztyn	33	171	8 076	5	47	245	56	12 344	2	374	220	
Piła	20	53	1 803	3	34	90	70	5 574	4	279	80	
Poznań	25	75	2 661	3	35	106	96	11 161	4	446	116	
Radom	23	65	2 661	3	41	116	77	8 641	3	376	112	
Szczecin	35	148	6 463	4	44	185	106	9 988	3	285	94	
Szczecinek	30	116	4 403	4	38	147	94	5 808	3	194	62	
Toruń	27	124	3 902	5	31	145	61	6 219	2	230	102	
Warszawa	14	141	1 457	10	10	104	36	9 862	3	704	274	
Wrocław	33	71	3 981	2	56	121	85	5 095	3	154	60	
Zielona Góra	20	41	1 571	2	38	79	54	9 067	3	453	168	
RAZEM	431	1 901	68 020	X	X	X	1 374	141 764	X	X	X	
Średnia ¹	25	112	4 001	4	36	158	81	8 339	3	329	103	

¹ w zaokrągleniu do jedności

Tabela 4.3. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2007 r. – AKCJE EDUKACYJNE, WYSTAWY EDUKACYJNE, FESTYNY

(część trzecia tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	AKCJE EDUKACYJNE				WYSTAWY EDUKACYJNE			INNE np. FESTYNY, TARGI ²	
		Liczba akcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba ¹ akcji na 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników (frekwencja) w 1 akcji	Liczba wystaw edukacyjnych ogółem	Liczba odwiedzających ogółem	Liczba ¹ odwiedzających 1 wystawę	Liczba odwiedzających (szacunkowo)	
Białystok	31	221	35 573	7	161	36	37 406	1039	54500	
Gdańsk	15	233	30 891	16	133	19	14 247	750	27500	
Katowice	38	284	57 794	7	204	42	54 234	1291	151500	
Kraków	16	52	9 054	3	174	9	1 762	196	9900	
Krosno	27	133	12 061	5	91	20	7 060	353	31000	
Lublin	25	77	11 205	3	146	85	3 943	46	22600	
Łódź	19	94	14 236	5	151	6	890	148	45700	
Olštyn	33	271	34 655	8	128	23	14 348	624	21300	
Piła	20	118	8 924	6	76	4	624	156	8300	
Poznań	25	158	20 990	6	133	79	3 012	38	45500	
Radom	23	174	50 953	8	293	42	7 774	185	216700	
Szczecin	35	178	32 635	5	183	19	36 473	1920	109000	
Szczecinek	30	213	15 530	7	73	48	6 835	142	10900	
Toruń	27	140	13 095	5	94	12	5 185	432	74000	
Warszawa	14	90	13 659	6	152	5	2 672	534	19900	
Wrocław	33	79	8 015	2	101	18	10 950	608	18700	
Zielona Góra	20	108	9 038	5	84	6	1 308	218	16500	
RAZEM	431	2 623	378 308	X	X	473	208 723	X	883 500	
Średnia ¹	25	154	22 253	6	144	28	12 278	441	51 971	

¹ w zaokrągleniu do jedności

² dane szacunkowe

Tabela 5.1. Współpraca jednostek Lasów Państwowych z innymi podmiotami w edukacji przyrodniczo-leśnej w 2007 r. – według RDLP
(liczba podmiotów/liczba wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych)

(część pierwsza tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Szkoły i przedszkola	Liczba ¹ szkół na 1 nadl.	Ośrodki Edukacji Ekologicznej	Parki narodowe i krajobrazowe	Domy kultury, muzea	Organizacje pozarządowe	Kościoty	Podmioty zagraniczne
Białystok	31	486 / 849	16	21 / 35	27 / 40	38 / 55	62 / 93	25 / 34	19 / 22
Gdańsk	15	368 / 344	25	10 / 40	8 / 17	14 / 18	36 / 51	9 / 7	6 / 14
Katowice	38	973 / 1473	26	10 / 25	13 / 26	48 / 69	106 / 132	42 / 46	23 / 39
Kraków	16	286 / 212	18	1 / 2	7 / 7	12 / 13	24 / 23	29 / 19	12 / 8
Krosno	27	565 / 757	21	1 / 1	10 / 23	16 / 20	38 / 40	36 / 18	4 / 4
Lublin	25	338 / 396	14	2 / 2	16 / 43	15 / 20	28 / 35	10 / 24	9 / 11
Łódź	19	330 / 361	17	6 / 10	13 / 42	17 / 24	25 / 30	24 / 18	1 / 1
Olsztyn	33	630 / 805	19	14 / 14	5 / 7	39 / 49	71 / 52	34 / 39	12 / 5
Piła	20	311 / 433	16	29 / 3	0 / 0	15 / 15	37 / 91	10 / 10	0 / 0
Poznań	25	541 / 749	22	5 / 15	7 / 8	25 / 29	54 / 61	52 / 29	8 / 11
Radom	23	521 / 657	23	8 / 7	15 / 39	19 / 24	32 / 36	35 / 22	4 / 2
Szczecin	35	453 / 776	13	33 / 20	18 / 67	30 / 46	104 / 102	68 / 62	34 / 40
Szczecinek	30	318 / 313	11	20 / 7	16 / 15	17 / 30	44 / 36	43 / 27	3 / 4
Toruń	27	413 / 270	15	9 / 50	17 / 21	26 / 15	30 / 31	25 / 8	1 / 1
Warszawa	14	465 / 554	33	4 / 4	5 / 2	10 / 9	23 / 18	10 / 5	3 / 3
Wrocław	33	528 / 1015	16	7 / 14	20 / 38	23 / 45	68 / 52	46 / 31	13 / 17
Zielona Góra	20	346 / 356	17	1 / 1	6 / 6	15 / 15	26 / 30	32 / 15	10 / 7
RAZEM	431	7872 / 10320	śr. 18	181 / 250	203 / 401	379 / 496	808 / 913	530 / 414	162 / 189

¹ w zaokrągleniu do jedności

Tabela 5.2. Współpraca jednostek Lasów Państwowych w edukacji przyrodniczo-leśnej w 2007 r. – według RDLP
(liczba podmiotów/liczba wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych)

(część druga tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	MEDIA					INNE				
		Prasa	Radio	Telewizja	Samorządy	Harcerstwo	Straż Pożarna	Pozostałe			
Białystok	31	48 / 130	16 / 17	27 / 70	72 / 84	11 / 24	10 / 13	84 / 96			
Gdańsk	15	25 / 41	9 / 10	22 / 24	47 / 31	33 / 28	15 / 13	50 / 48			
Katowice	38	110 / 169	39 / 99	25 / 67	66 / 82	17 / 31	75 / 37	51 / 76			
Kraków	16	31 / 40	12 / 11	14 / 19	43 / 30	9 / 10	15 / 10	10 / 17			
Krosno	27	39 / 55	16 / 28	18 / 27	48 / 61	13 / 15	48 / 40	3 / 4			
Lublin	25	36 / 40	24 / 61	16 / 18	43 / 34	9 / 11	20 / 15	17 / 35			
Łódź	19	34 / 44	15 / 22	23 / 37	35 / 20	16 / 22	26 / 22	39 / 35			
Olsztyn	33	55 / 77	18 / 42	20 / 34	74 / 52	31 / 23	48 / 34	0 / 0			
Pila	20	38 / 31	4 / 7	10 / 14	27 / 23	8 / 11	18 / 12	20 / 39			
Poznań	25	75 / 68	14 / 37	12 / 39	56 / 33	17 / 27	28 / 30	74 / 78			
Radom	23	51 / 51	26 / 41	18 / 27	60 / 49	18 / 30	38 / 29	50 / 46			
Szczecin	35	69 / 107	17 / 46	28 / 46	83 / 84	61 / 63	42 / 58	32 / 54			
Szczecinek	30	29 / 20	10 / 6	13 / 16	67 / 74	31 / 32	25 / 15	14 / 19			
Toruń	27	39 / 47	11 / 14	15 / 20	59 / 41	37 / 43	38 / 22	18 / 45			
Warszawa	14	20 / 18	7 / 27	7 / 4	24 / 27	11 / 9	11 / 12	27 / 28			
Wrocław	33	52 / 47	13 / 8	26 / 19	84 / 53	15 / 16	52 / 28	25 / 28			
Zielona Góra	20	35 / 100	11 / 28	11 / 44	71 / 76	28 / 21	42 / 47	0 / 0			
RAZEM	431	786 / 1085	262 / 504	305 / 525	959 / 854	365 / 416	551 / 437	514 / 648			

Tabela 6. Pracownicy Lasów Państwowych angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2007 r. – według RDLP

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Nadleśniczy	Zastępca nadleśniczego	Inżynier nadzoru	Specjalista, referent	Leśniczy, podleśniczy	Strażnik leśny	Stażysta	Razem na terenie RDLP	Średnio na 1 nadleśnictwo ¹
Białystok	31	27	26	35	54	324	23	20	509	16
Gdańsk	15	14	10	16	27	245	20	10	342	23
Katowice	38	27	29	37	94	448	29	24	688	18
Kraków	16	16	9	9	25	126	12	8	205	13
Krosno	27	20	20	18	58	207	16	26	365	14
Lublin	25	19	16	14	42	166	16	10	283	11
Łódź	19	16	17	13	38	196	12	10	302	16
Olsztyn	33	33	29	25	69	454	29	21	660	20
Pila	20	14	12	11	39	139	20	7	242	12
Poznań	25	24	35	42	134	351	45	33	664	27
Radom	23	18	20	24	51	209	24	16	362	16
Szczecin	35	30	26	28	98	392	53	19	646	18
Szczecinek	30	28	30	40	125	357	61	20	661	22
Toruń	27	18	18	29	31	321	30	14	461	17
Warszawa	14	9	8	10	35	206	14	11	293	21
Wrocław	33	28	24	18	82	294	39	12	497	15
Zielona Góra	20	19	19	15	53	243	25	11	385	19
RAZEM (w LP wg stanowisk)	X	360	348	384	1 055	4 678	468	272	7 565	śr. 18
Udział %	X	4,8	4,6	5,1	13,9	61,8	6,2	3,6	100,0	X

¹ średnia w zaokrągleniu do jedności

Tabela 7.1. Obiekty edukacyjne Lasów Państwowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2007 roku – według LKP

(część pierwsza tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	Ośrodek edukacji	Izba edukacji leśnej	Leśna wiatra (= zielona klasa)	Leśna ścieżka edukacyjna
Puszcza Białowieska		3	1	1	5	11
Bory Tucholskie		5	2	4	3	5
Lasy Gostynińsko-Włocławskie		3	0	2	2	5
Lasy Janowskie	1994	1	1	1	3	3
Bory Lubuskie		1	1	0	1	2
Puszcza Kozienicka		3	0	3	5	11
Lasy Beskidu Śląskiego		4	3	7	4	12
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	2	1	0	6
Lasy Rychalskie	1996	2	0	2	1	3
Puszcze Szczecińskie		3	1	2	2	6
Lasy Birczańskie	2001	1	0	1	1	5
Lasy Mazurskie	2002	5	2	5	9	15
Lasy Spalisko-Rogowskie		2	0	2	3	11
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	1	1	3	5
Sudety Zachodnie		2	1	1	3	5
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	0	3	4	11
Puszcza Notecka		7	0	5	5	12
Lasy Beskidu Sądeckiego		1	0	2	2	5
Lasy Warszawskie	2005	4	3	1	6	8
RAZEM	X	57	18	44	62	141

Tabela 7.2. Obiekty edukacyjne Lasów Państwowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2007 r. – według LKP

(część druga tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	PUNKT EDUKACJI LEŚNEJ ¹					INNE OBIEKTY EDUKACYJNE ²				
			Ogółem	Szkołka leśna	Drzewo- stan	Obiekt małej retencji	Pozostałe	Ogółem	Rezerwat	Ogród dendro- logiczny	Obiekty kultury	Pozostałe
Puszcza Białowieska		3	31	1	0	29	1	3	0	1	0	2
Bory Tucholskie		5	11	4	4	3	0	16	11	2	2	1
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	6	2	4	0	0	6	4	1	1	0
Lasy Janowskie	1994	1	2	1	1	0	0	11	3	0	3	5
Bory Lubuskie		1	4	1	1	1	1	4	0	1	0	3
Puszcza Kozienicka		3	14	3	6	5	0	19	14	1	3	1
Lasy Beskidu Śląskiego		4	10	3	2	0	5	16	11	2	2	1
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	4	1	0	3	0	1	0	1	0	0
Lasy Rychtańskie	1996	2	1	1	0	0	0	5	3	1	0	1
Puszcze Szczecińskie		3	14	3	3	1	7	8	2	1	1	4
Lasy Birczańskie	2001	1	4	1	1	2	0	6	3	1	2	0
Lasy Mazurskie	2002	5	30	4	17	7	2	60	12	2	45	1
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	13	2	7	4	0	12	5	2	3	2
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	3	1	2	0	0	4	2	0	1	1
Sudety Zachodnie		2	6	1	4	1	0	5	3	1	1	0
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	4	3	1	0	0	14	9	0	2	3
Puszcza Notecka		7	21	5	14	1	1	26	12	2	7	5
Lasy Beskidu Sądeckiego		1	4	1	2	1	0	13	3	0	3	7
Lasy Warszawskie	2005	4	13	3	10	0	0	21	7	1	4	9
RAZEM	X	57	195	41	79	58	17	250	104	20	80	46

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkołka leśna, wyluszcarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwy przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagroda dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

Tabela 8.1. Formy edukacji zrealizowane w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych w 2007 r.
– LEKCJE TERENOWE, LEKCJE W IZBIE LEŚNEJ, LEKCJE W SZKOLE I SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ

(część pierwsza tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	LEKCJE TERENOWE			LEKCJE W IZBIE LEŚNEJ			LEKCJE W SZKOLE			SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ		
			Liczba lekcji	Liczba uczestników	Liczba lekcji na 1 nadl.	Liczba lekcji	Liczba uczestników	Liczba lekcji na 1 nadl.	Liczba lekcji	Liczba uczestników	Liczba lekcji na 1 nadl.	Liczba spotkań	Liczba uczestników	Liczba spotkań na 1 nadl.
Puszcza Białowieska		3	435	14 740	145	127	1 338	42	61	1 753	20	168	1 182	56
Bory Tucholskie		5	337	10 826	67	363	9 363	73	32	1 107	6	11	344	2
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	86	2 038	29	99	2 657	33	9	892	3	12	1 138	4
Lasy Janowskie	1994	1	19	895	19	0	0	0	3	92	3	0	0	0
Bory Lubuskie		1	119	4 461	119	39	195	39	19	504	19	4	52	4
Puszcza Kozienicka		3	263	12 986	88	110	3 503	37	76	3 629	25	76	2 709	25
Lasy Beskidu Śląskiego		4	462	17 754	116	786	30 721	197	86	1 963	22	21	756	5
Lasy Oliwko-Darżlubskie		2	60	1 968	30	147	4 306	74	26	936	13	15	327	8
Lasy Rychtałskie	1996	2	95	4 738	48	87	4 330	44	10	1 266	5	4	250	2
Puszcze Szczecińskie		3	861	35 709	287	587	22 825	196	79	3 370	26	25	1 056	8
Lasy Birczańskie	2001	1	18	995	18	28	1 799	28	17	1 123	17	2	72	2
Lasy Mazurskie		5	327	10 833	65	129	3 942	26	109	3 980	22	107	5 668	21
Lasy Spalsko-Rogowskie	2002	2	74	2 428	37	31	4 123	16	46	1 521	23	29	1 243	15
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	36	1 519	18	7	305	4	20	513	10	15	600	8
Sudety Zachodnie		2	109	2 976	55	46	1 218	23	44	1 259	22	7	273	4
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	117	5 045	20	30	883	5	38	2 126	6	0	0	0
Puszcza Notecka		7	298	12 060	43	198	6 816	28	69	2 148	10	19	1 515	3
Lasy Beskidu Sądeckiego		1	27	1 018	27	0	0	0	3	191	3	0	0	0
Lasy Warszawskie	2005	4	128	4 898	32	45	1 194	11	103	4 070	26	36	920	9
RAZEM	X	57	3 871	147 887	śr. 68	2 859	99 518	śr. 50	850	32 443	śr. 15	551	18 105	śr. 10

¹ w zaokrągleniu do jedności

Tabela 8.2. Formy edukacji zrealizowane w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych w 2007 r.

– KONKURSY, AKCJE, WYSTAWY oraz frekwencja OGÓLEM

(część druga tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleś- nictw w LKP	KONKURSY LEŚNE (wiedzy, plastyczne itp.)			AKCJE EDUKACYJNE			WYSTAWY EDUKACYJNE			Frekwencja OGÓLEM ²	Frekwencja ¹ na 1 nadl. LKP
			Liczba konkursów	Liczba uczestn.	Liczba ¹ uczestn. w 1 konk.	Liczba akcji	Liczba uczestników	Liczba ¹ uczestn. w 1 akcji	Liczba wystaw	Liczba zwiedzających	Liczba ¹ zwiedzających wyst. 1 wyst.		
Puszcza Białowieża		3	9	480	53	11	2 160	196	3	1 600	533	23 253	7 751
Bory Tucholskie		5	9	1 903	211	19	1 558	82	2	1 118	559	26 219	5 244
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	16	2 465	154	34	3 878	114	1	370	370	13 438	4 479
Lasy Janowskie	1994	1	2	90	45	8	2 210	276	71	2 911	41	6 198	6 198
Bory Lubuskie		1	6	1 094	182	8	692	87	2	402	201	7 400	7 400
Puszcza Kozienicka		3	15	2 656	177	89	10 508	118	17	5 620	331	41 611	13 870
Lasy Beskidu Śląskiego		4	19	3 418	180	25	43 913	1 757	13	35 268	2 713	133 793	33 448
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	14	1 062	76	5	850	170	3	3 200	1 067	12 649	6 325
Lasy Rychtańskie	1996	2	2	490	245	5	1 410	282	0	0	0	12 484	6 242
Puszcze Szczecińskie		3	8	628	79	21	14 143	673	9	31 020	3 447	108 751	36 250
Lasy Birczańskie	2001	1	6	1 455	243	12	1 511	126	0	0	0	6 955	6 955
Lasy Mazurskie	2002	5	22	2 568	117	50	4 220	84	17	11 252	662	42 463	8 493
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	17	420	25	16	1 044	65	0	0	0	10 779	5 390
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	4	408	102	20	3 491	175	37	588	16	7 424	3 712
Sudety Zachodnie		2	2	46	23	2	453	227	0	0	0	6 225	3 113
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	34	3 336	98	33	30 350	920	21	1 879	89	43 619	7 270
Puszcza Notecka		7	22	1 562	71	26	2 963	114	2	150	75	27 214	3 888
Lasy Beskidu Sądeckiego		1	7	730	104	9	1 387	154	0	0	0	3 326	3 326
Lasy Warszawskie	2005	4	13	1 021	79	29	3 250	112	3	612	204	15 965	3 991
RAZEM	X	57	227	25 832	śr. 114	422	129 991	śr. 308	201	95 990	śr. 478	549 766	śr. 9 645

¹ w zaokrągleniu do jedności

Tabela 9. Współpraca ze szkołami w edukacji leśnej i pracownicy angażujący się w działalność edukacyjną w nadleśnictwach LKP w 2007 r. – według LKP

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utwo- rzenia LKP	Liczba nadleś- nictw w LKP	WSPÓŁPRACA ZE SZKOŁAMI			PRACOWNICY ANGAŻUJĄCY SIĘ W DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNĄ									
			Liczba szkół	Liczba współ- nych przedsię- wzięć	Liczba ¹ szkół na 1 nadl. LKP	Nadleś- niczy	Zastępca nadleś- niczego	Inżynier nadzoru	Specja- lista, referent	Leśniczy, podleś- niczy	Strażnik leśny	Stażysta	RAZEM w LKP	Średnio ¹ w 1 nadl. LKP	
Puszcza Białowieża		3	28	48	9	3	4	4	4	33	4	6	58	19	
Bory Tucholskie		5	52	21	10	4	4	4	8	33	2	0	55	11	
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	43	40	14	3	2	3	7	30	0	1	46	15	
Lasy Janowskie	1994	1	9	10	9	1	1	1	3	10	0	0	16	16	
Bory Lubuskie		1	31	20	31	1	1	2	3	14	0	0	21	21	
Puszcza Kozienicka		3	101	140	34	3	3	4	9	33	4	4	60	20	
Lasy Beskidu Śląskiego		4	140	201	35	4	4	3	25	26	2	6	70	18	
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	56	46	28	2	1	3	5	38	3	2	54	27	
Lasy Rychtańskie	1996	2	18	10	9	1	1	2	5	13	2	3	27	14	
Puszcze Szczecińskie		3	54	42	18	3	3	3	15	57	6	3	90	30	
Lasy Birczańskie	2001	1	70	20	70	1	2	2	3	10	0	1	19	19	
Lasy Mazurskie	2002	5	91	322	18	5	5	7	21	72	4	11	125	25	
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	38	76	19	2	2	2	9	39	3	1	58	29	
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	21	53	11	1	2	2	4	26	2	4	41	21	
Sudety Zachodnie		2	112	9	56	2	1	1	5	20	3	0	32	16	
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	146	213	24	6	6	4	15	53	7	6	97	16	
Puszcza Notecka		7	92	128	13	6	5	5	17	38	8	2	81	12	
Lasy Beskidu Sądeckiego		1	3	5	3	1	0	1	1	4	0	2	9	9	
Lasy Warszawskie	2005	4	130	174	33	2	2	2	13	51	5	3	78	20	
RAZEM	X	57	1 235	1 578	śr. 22	51	49	55	172	600	55	55	1 037	śr. 18	
					Udział %	4,9	4,7	5,3	16,6	57,9	5,3	5,3	100,0	X	

¹ w zaokrągleniu do jedności

Tabela 10. Wydatki na edukację leśną w Lasach Państwowych w 2007 r. (w tys. zł) – według RDLP

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAKALNOŚCI EDUKACYJNEJ							Suma wydatków	Koszty własne na 1 nadl. średnio	Wydatki ogółem na 1 nadl.
		Koszty własne nadleśnictwa	Fundusz leśny	Budżet państwa	Wojewódzki Fundusz OŚiGW	Narodowy Fundusz OŚiGW	Inne				
Białystok	31	714,9	65,0	182,6	41,3	25,1	53,0	1 081,9	23,1	34,9	
Gdańsk	15	712,5	0,0	65,5	0,0	0,0	0,0	778,0	47,5	51,9	
Katowice	38	1 428,1	0,0	75,5	139,5	19,8	25,0	1 687,9	37,6	44,4	
Kraków	16	242,3	413,6	90,0	36,7	0,0	6,4	789,0	15,1	49,3	
Krosno	27	375,8	0,0	100,0	87,3	0,0	20,9	584,0	13,9	21,6	
Lublin	25	493,4	0,0	86,0	67,8	0,0	16,5	663,7	19,7	26,5	
Łódź	19	327,6	0,0	86,1	150,0	0,0	12,0	575,7	17,2	30,3	
Olsztyn	33	718,9	0,0	81,8	82,4	0,0	6,8	889,9	21,8	27,0	
Piła	20	598,6	5,0	94,0	172,7	0,0	34,5	904,8	29,9	45,2	
Poznań	25	973,1	0,0	134,9	129,1	11,4	41,0	1 289,5	38,9	51,6	
Radom	23	542,4	0,0	86,0	69,6	39,2	0,0	737,2	23,6	32,1	
Szczecin	35	1 154,3	3,5	104,0	58,7	0,0	65,4	1 385,9	33,0	39,6	
Szczecinek	30	518,8	0,0	104,5	14,0	0,0	0,0	637,3	17,3	21,2	
Toruń	27	705,6	7,1	119,0	152,0	0,0	0,0	983,7	26,1	36,4	
Warszawa	14	975,0	0,0	96,6	62,2	0,0	43,0	1 176,8	69,6	84,1	
Wrocław	33	725,3	0,0	84,1	58,6	0,0	70,5	938,5	22,0	28,4	
Zielona Góra	20	506,5	5,0	70,7	25,0	0,0	6,0	613,2	25,3	30,7	
RAZEM	431	11 713,1	499,2	1 661,3	1 346,9	95,5	401,0	15 717,0	śr. 27,2	śr. 36,5	
Udział %	X	74,5	3,2	10,6	8,6	0,6	2,6	100,0	X	X	

Tabela 11. Wydatki na edukację leśną społeczeństwa w leśnych kompleksach promocyjnych w 2007 r. (w tys. zł) – według LKP

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	Koszty własne	Fundusz leśny	Budżet państwa	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA				Razem wydatki w LKP	Wydatki na 1 nadl. LKP
						WFOŚIGW	NFOŚIGW	Inne	WFOŚIGW		
Puszcza Białowieska		3	90,8	35,0	17,0	0,0	0,0	0,0	50,0	192,8	64,3
Bory Tucholskie		5	249,9	7,1	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	267,0	53,4
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	74,1	0,0	0,0	21,5	0,0	0,0	0,0	95,6	31,9
Lasy Janowskie	1994	1	95,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	101,0	101,0
Bory Lubuskie		1	284,9	0,0	0,0	25,0	0,0	0,0	0,0	309,9	309,9
Puszcza Kozienicka		3	129,6	0,0	6,2	0,0	0,0	0,0	0,0	135,8	45,3
Lasy Beskidu Śląskiego		4	650,6	0,0	0,0	0,0	0,0	19,8	0,0	670,4	167,6
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	231,0	0,0	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	255,0	127,5
Lasy Rychtańskie	1996	2	77,6	0,0	70,0	0,0	0,0	0,0	0,0	147,6	73,8
Puszcze Szczecińskie		3	463,5	3,5	70,0	46,5	0,0	0,0	20,0	603,5	201,2
Lasy Birczańskie	2001	1	120,6	0,0	4,0	50,0	0,0	0,0	0,0	174,6	174,6
Lasy Mazurskie		5	211,4	0,0	78,6	4,9	25,1	0,0	6,8	326,8	65,4
Lasy Spalsko-Rogowskie	2002	2	56,1	0,0	19,9	33,8	0,0	0,0	0,0	109,8	54,9
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	126,2	0,0	8,5	14,0	0,0	0,0	0,0	148,8	74,4
Sudety Zachodnie		2	273,1	0,0	3,0	29,7	0,0	0,0	53,5	359,3	179,6
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	181,8	0,0	52,5	16,4	39,2	0,0	0,0	289,9	48,3
Puszcza Notecka		7	230,7	0,0	36,0	37,6	0,0	0,0	0,0	304,3	43,5
Lasy Beskidu Sądeckiego		1	137,2	413,6	2,5	16,1	0,0	0,0	0,0	569,4	569,4
Lasy Warszawskie	2005	4	489,6	0,0	34,5	0,0	0,0	0,0	38,6	562,7	140,7
RAZEM	X	57	4 173,7	459,2	442,7	295,5	84,1	168,9	3,0	5 624,1	śr. 98,7
Udział % źródeł finansowania edukacji w LKP	X	X	74,2	8,2	7,9	5,3	1,5	100,0	X		

Zajęcia w izbie edukacyjnej Nadleśnictwa Gdańsk. Fot. Witold Ciechanowicz

Zajęcia na terenie Ośrodka Edukacji Ekologicznej Hrendówka w Nadleśnictwie Rymanów.
Fot. Maciej Szpiech

ADRESY DYREKCJI LASÓW PAŃSTWOWYCH

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych

ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa

tel./fax (0-22) 825 85 56

www.lp.gov.pl

- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku**
ul. Lipowa 51, 15-424 Białystok,
tel. (0-85) 748 18 00, fax (0-85) 652 23 73
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku**
ul. ks. Rogaczewskiego 9-19, 80-804 Gdańsk,
tel. (0-58) 321 22 00, fax (0-58) 302 11 25,
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach**
ul. Sw. Huberta 43/45, 40-543 Katowice,
tel. (0-32) 251 72 51, fax (0-32) 251 57 39
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie**
al. J. Słowackiego 17a, 31-159 Kraków,
tel. (0-12) 633 54 33, fax (0-12) 633 13 51
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie**
ul. Bieszczadzka 2, 38-400 Krosno,
tel. (0-13), 436 44 51, fax (0-13) 436 43 01
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie**
ul. Czechowska 4, 20-950 Lublin
tel. (0-81) 532 70 31, fax (0-81) 532 49 47
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi**
ul. J. Matejki 16, 91-402 Łódź,
tel. (0-42) 631 79 00, fax (042) 631 79 82
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie**
ul. T. Kościuszki 46/48, 10-959 Olsztyn,
tel. (0-89) 521 01 16, fax (0-89) 527 55 88
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile**
ul. Kalina 10, 64-920 Piła,
tel. (0-67) 212 48 44, fax (0-67) 212 64 78
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu**
ul. Gajowa 10, 60-959 Poznań,
tel. (0-61) 866 82 41, fax (0-61) 847 28 69
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu**
ul. 25 Czerwca 68, 26-600 Radom,
tel. (0-48) 385 60 00, fax (0-48) 385 60 01
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie**
ul. J. Słowackiego 2, 70-965 Szczecin,
tel. (0-91) 432 87 00, fax (0-91) 422 53 13
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku**
ul. A. Mickiewicza 2, 78-400 Szczecinek,
tel. (0-94) 372 63 00, fax (0-94) 372 63 01
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu**
ul. A. Mickiewicza 9, 87-100 Toruń,
tel. (0-56) 658 43 00, fax (0-56) 658 43 66
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie**
ul. Grochowska 278, 03-841 Warszawa,
tel. (0-22) 517 33 00, fax (0-22) 517 33 61
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu**
ul. Grunwaldzka 90, 50-357 Wrocław,
tel. (0-71) 377 17 00, fax (0-71) 328 24 01
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze**
ul. Kazimierza Wielkiego 24a, 65-950 Zielona Góra,
tel. (0-68) 325 44 51, fax (0-68) 325 36 30

Podział Polski na regionalne dyrekcje Lasów Państwowych z zaznaczeniem Leśnych Kompleksów Promocyjnych

ISBN 978-83-88245-61-9